

Poštnina plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Tiskovni sklad „Vigredi“.

Došli so nam še nastopni prispevki:

Ivan Zdešar, Ljubljana	Din	10.—
Podboj Ivanka, Planina	»	5.—
Straus Ana, Litija	»	5.—
Mav Albina, Celje	»	10.—
Orliški krožek, Smartno pri Litiji	»	50.—
Jožica Arh, Bohinjska Bela	»	4.—
Ivana Ravšelj, Stari trg	»	2.—

Skupaj danes . . . Din 86.—
Zadnji izkaz . . . » 2290.75

Skupaj . . . Din 2376.75

Ko se vsem prav srčno zahvalimo, tudi prav lepo prosimo: ne pozabite tudi v bodoče našega tiskovnega sklada!

Bog živi!

Uprava dekl. lista „Vigred“.

Mehanično umetno vezenje zastorov, perila, monogramov, zastav, oblek, entlanja, vložkov in čipk, ažuriranje.

Matek in Mikuš, Ljubljana

poleg hotela »Štrukelj«

Predtiskanje in prebadanje vzorcev za ženska ročna dela. Brezkonkurenčna izvršitev in zelo cena dela.

Vsebina:

R. L. T.: Marija sedem žalosti — Marija sedem radosti	73	Rožni dom: Pomladno pismo	88
Večerni razgovori pri gospej Eli	74	Višavska: Ob prihodu pomladi	90
Franjo Neubauer: Razočaranje	75	Od srca do srca	90
Iva: Na večer	75	Vigrednica - gospodinja	91
Henriette Brey — A. Lebar: »Je pa davi slan'ca pala	76	Kako je drugod	93
Vera Lestan: Pomladna	82	Organizacija: Opis vzornega življenja v krožku	94
Slavko Savinšek: Slikarstvo	83	Iz orliške centrale	95
Jelka: Tebi, oče	84	Sestre sestram	95
Slavko Savinšek: Iz življenja v življenje	85	V oceno smo prejeli	96

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

LETO V / V LJUBLJANI, 1. APRILA 1927 / ŠTEV. 4

R. L. T.

Marija sedem žalosti — Marija sedem radosti.

Bolečina vseh bolečin:

Veliki petek, Golgota.

Tisočero oči je uprtih v tri križe, ki nosijo živa bremena. Dvoje zločincev in našega Gospoda. Pod križem stoji Mati sedem žalosti — in trpi s Sinom vso sramoto in pije grenki, grenki kelih neznosnega trpljenja — in mu ne more pomagati iz vse prekipevajoče materinske ljubezni. — O, bolečina vseh bolečin!

Toda tudi sence velikega petka se daljšajo in umirajo.

Za tihoto velike sobote se že sladko obeta blesteča zarja dneva Aleluja.

Iz smrtne groze, preko groba je vera našla pot v upanje velikonočnega jutra. Aleluja, Aleluja! Mati sedem žalosti je Mati sedem radosti.

Sestrica, tožiš mi v zadnjem pismu, koliko prejočeš. Ali pa so vse tvoje bolečine in bridkosti tudi le oddaleč tako grenke kot ena sedmerih žalosti Madone? Ali si že kdaj mislila in do dna premislila, da ni velikega petka, kateremu ne bi sledilo velikonočno jutro? In zakaj jočeš — kako so včasih malenkostni vzroki! Ali ni v tvojem srcu vse preveč solza in vse premalo vere?

In če je Mati sedem žalosti postala Mati sedem radosti — zakaj ne bi sestrica ene žalosti našla tolažbe za sedemkrat sedmero radosti?

Ali ne ponavljaš teden za tednom: verujem, upam, ljubim? Ali ti ne odpeva samo Nebo: ljubim, ljubim? Vedi, ni vsa ljubezen samo božanje.

Vsa žalost, vsa malodušnost te mora za veliko noč zapustiti. Vsa tvoja notranjost mora biti pri spevu — Aleluja — en sam srečen in ves rožnat smehljaj.

To so moje velikonočne želje.

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: Gospa Ela, zdravnik, Leon Ansgar, Marjanica, Magda; pozneje pride še na obisk mlajša Elina sestra Angela, ki je na kmetih poročena.)

MARJANICA: Mama, jaz povsem resno mislim.

MAGDA: Jaz sem se tudi odločila in bom vstopila kot aktivna članica.

ELA: Ne maram oporekati, ampak nisem za to. Čemu tudi. Družina je najlepše društvo, zabave imaš tako ti Marjanica, kakor ti Magda dovolj in res ne vem česa vama manjka.

ZDRAVNIK: Za kaj pa spet gre? (Se skloni hudomušno k Magdi.) Smemo mogoče zvedeti za globoke tajnosti?

MAGDA (ga prime narahlo za uho): Vas bomo zares, ali znate še kaj drugega kot nagajati?

ZDRAVNIK: Oo, jaa, še nekaj malega...

MARJANICA: Papa, na stran norčije. Zadeva je hudo resna.

ZDRAVNIK (narejeno resno): Če je stvar taka (se obrne proti L. A.), je pa najbolje če se hitro umakneva.

ELA: Kajpak, še tega se manjka. Saj sem ravno vaju hotela vprašati za svet in za mnenje.

MAGDA IN MARJANICA (skrivaj namigneta doktorju, naj ne bo prestrog).

LEON ANSGAR: Saj gospod zdravnik se samo šali, obema so te ure postale ljube in drage.

ELA: Za tole gre. Naša Marjanica in Magda hočeta vstopiti v orliški krožek kot redni članici. Jaz sem proti. Zakaj družbe imata doma dovolj, za zabavo je tudi poskrbljeno in drugega mlada dekleta ne potrebujejo.

MARJANICA: Pač, mama, gojimo prosveto, telovadbo, imamo dekliške večere, potem debatiramo. Sedaj je še nekaj učiteljic pristopilo, da je res prav zanimivo. Doma pa vendar ne moreva sami imeti dekliških večerov.

ELA: Mar jaz ne štejem?

ZDRAVNIK (poredno): Nekoč je bila deklica... (Gospa, Magda in Marjanica se zasmеjejo.)

LEON ANSGAR: Gospa, ali smem nekaj pripomniti?

ELA: Seveda, celo prosila bi za to.

LEON ANSGAR: Tu, gospa, vi nimate prav. Takega društvenega življenja pred dvajsetimi leti niste poznali in sicer zato ne, ker ni bilo potrebno. Danes pa so drugi časi in druge potrebe. Vsak čas ima svoje prednosti, pa tudi svoje nedostatke. In zdravila za nedostatke so različna.

ELA: Domač krog je tudi zdravilo.

LEON ANSGAR: Prav to sem hotel poudariti. Toda ne nudi vsak dom enakega. Tu pri vas že, toda koliko je takih družin, da bi se mati in oče lahko posvečala doraščajočemu otroku? — sinu, hčerki? Sami veste, da neredko nedostaje časa, često zmožnosti. Poleg tega se mi zdi, da je neka samostojnost splošna poteza današnje mladine. In prav je tako. Ravno naša katoliška društva pa skrbе za to, da se ta lastnost v pravi smeri razvija, zaeno jih pripravljajo za življenje. To gotovo sami priznavate, da so dandanes prilike za doraslo dekle vse drugačne kot ob vašem času.

ELA: Pač, to vidim. Toda ne uvidevam tega, zakaj ne bi naš dom Marjanici nudil tega, kar potrebuje?

ZDRAVNIK: Jaz je na priliko ne bom učil telovadbe.

ELA: Jaz se je tudi nisem.

(V tem pozvoni, Marjanica odide, da pogleda mesto služkinje, ki je odšla po čaj.)

ZDRAVNIK: Oprosti draga moja, toda ali je imela tvoja stara mama električen likalnik?

ELA: In kaj naj ima to opraviti z našim vprašanjem?

ZDRAVNIK: Nič — samo to, da ga ti imaš, ker so pač drugi časi — ona pa je imela krinolino in ti je nimaš.

LEON ANSGAR: Gospa, nič se ne hudujte. Je precej resnice v doktorjevem nagajanju. In jaz bi še to-le poudaril: svoje dni so se dame razgovarjale pri čaju in kavi dolge ure in prigrizovale z večjim ali manjšim užitkom pri tem čast svojega bližnjega. Danes to izumira. Nastopa pa nov čas, ki uvaja dekleta bolj zgodaj v praktično življenje. Društva, kot je na priliko »Orliško«, ki združuje v sebi negovanje telesa kakor tudi izobrazbo duha ter uvaja dekleta s predavanji in razgovori v sočasna vprašanja, so sedaj potrebna. Zakaj šola ne more nuditi vsega. (Marjanica in Angela vstopite.)

ANGELA: Ela, pa tako odlično družbo! (Poda vsem roko.)

ELA: Ko bi bila samo odlična, pa je še huda po vrhu. Vsi so proti meni, jaz pa sama. Saj ti mi moraš pomagati.

ANGELA: Zakaj pa gre?

MAGDA: Razgovarjamo se ravno — ali so društva za dekleta dandanes potrebna ali ne — no in ... (V zadregi prestane.)

ANGELA: No, in — kajne, moja sestra se temu protivi.

ELA: Da, in imam zato nekaj razlogov. Vedno od doma, sedaj imajo sejo, sedaj vaje, sedaj kakšen večer itd.

ZDRAVNIK: Po malem, draga moja, tako hudo pa le ni.

ANGELA: Se tudi meni zdi. In poleg tega, priznam kar javno, da sem se sama — Ela nikar se ne ustraši — začela udeleževati deklških večerov.

ELA: Angela!

ANGELA: Ja, to ni bilo kar tako. Zadnjič sva se nekaj razgovarjali z našo Heleno, ki je pri nas hišna, in jaz kljub moji meščanski šoli nisem vedela prav nič o ženskem vprašanju in drugih stvareh, da me je bilo res nekoliko sram. In od tedaj sama hodim in je prav zabavno.

MAGDA in MARJANICA: No, ali sedaj smeve?

ELA: Jaz vama ne bom branila.

ZDRAVNIK (poredno se smejoč): In jaz celo tebi dovolim.

(Nato se smeje razstanejo.)

Franjo Neubauer:

Razočaranje.

*Kako je žarelo ti v mladih očeh,
kot vse bi hotele požgati!
Prešerno-veselo zvenel ti je smeh
med znanci, sestrami in brati.*

*Oči so hotele strmeli v morjé,
a videle — mlako so plitko!
Ne smeje se več ti mladostno srce,
v spoznanju vtopljeno je bridko.*

Iva:

Na večer.

*Lahno po dolu razgrinja se mrak,
zarja blede.
V dalji utonil spev je sladak,
zemlja molči.*

*Tiho se zgane v globini srca,
zvezdice prve soj vztrepeta.*

„Je pa davi slan'ca pala . . .“

(Narodna pesem.)

(Nadaljevanje.)

»Je polnoči in veter mrzlo brije,
in vendar zunaj slišim iti tih korak
in senca temna šviga mimo okna . . .
Gotovo tat, zločinec, ki opreza
za plenom v dež in črni mrak?«

»O ne, tatovi so pri nas pod streho,
učeni, porejeni, brez skrbi.
Le naših je ubogih sester ena
ki glad, obup jo v črno noč podi.
In noč ji šepeta: Je greh živeti!
šumlja ji voda: Greh bi bil umreti!«

(A. Prokter-Savinšek.)

Kakor počasi ugašajoča luč je pojemalo leto in napravilo svoj zadnji zdih. Novo leto se je porodilo, rastle, cvetelo, prineslo sad v vsej svoji lepoti, pa se je zavilo v mrtvaški prt in trudno leglo v smrt, da je napravilo prostora svojemu nasledniku — ki ga je po dvanajstih mesecih zadela ista usoda. — —

Ledeno mrzla zimska noč. Okoli gledališča in obeh večjih kinov v Belgradu valovi še živo življenje. Pravkar so se končale predstave. Reka elegantnih ljudi se je razlila po ulicah, dame zavite v bogato kožuhovino, avtomobili in izvoščeki. Mnogo polovičarstva in veliko ponarejene elegance. Reka ljudi počasi vsihava v kavarne in bližnje restavracije. Lepo toplo in prijetno je tam, kdo bi še mislil na sneg in mraz tam zunaj?

In potem — potem vabi še varieté in skrivnosti kavarniških oddelkov tam zadaj.

V manj odličnih delih mesta, po ubožnih cestah in ulicah, kjer bi morala biti policija prav na gosto nastavljena, tam pa je mračno in samotno.

Le skrivno življenje se javlja tam po skrivnih kotih. Beda gleda srepih oči v noč. Greh, ki se izogiblje luči, in hudobija lezeta iz skrivališč.

Velikomestna beda! Raztrgane postave čepe po kotih; ne veš so li to cigani-pometachi, ali brezposelni moški, ogroženi otroci, ali ženske brez strehe in doma.

Po nabrežju ob Savi gorí le tu pa tam kaka svetiljka. Svetloba ene dosega le polovico razdalje do druge. Na takem mestu, kjer prehaja svetloba svetilk v mrak, sloni, ob železniškem tiru ženska in srepo gleda v vodo. Mlada je še, toda nihče ne bi po sestradanem obrazu, po očeh, žarečih od vročice, spoznal brhke in življenja polne Tinke Knezove.

Cela zgodovina bede stoji napisana na tem obrazu. Ni nam treba niti izpraševati po njeni usodi. Tudi njo je zagrabil vrtinec življenja, jo potegnil v globino in — zdaj jo je vrgel na suho . . .

Tinka se globoko sklanja v vodo, oči ji plamte v divjem hrepenenju . . . O, kdor leži tam notri v globini! Tam je mir, tam rešitev!

Ah, kako so se njeni smeli upi in zorne sanje hitro razblinile, ko jo je gola resnica pogledala z zasmehljivim pogledom! Komaj dve leti je bila v Belgradu — in je temne strani velikomestnega življenja tako dobro spoznala . . . kalno goščo na dnu, ki se skriva pod bleščečo površino.

Pri bankirjevi gospe Ostojičevi je spočetka še bilo, četudi je tudi tu namesto dolgo pričakovane prostosti morala jesti suženjski kruh.

Toda po preteku enega leta je prišel starejši sin Živojin Ostojić s Francoskega domov. Z gnjevom misli Tinka na brezvestnega pohotneža, ki

mu ni bila ženska človek, ampak žival... Nekega dne je ušla, kakršna je bila, iz bankirjeve hiše; kajti bila je lahkomiselna, prevzetna in je rada ugajala, toda hudobna in skvarjena ni bila. Materine roke so jo iz daljave varovale.

Ker je bila brhka in priročna, prikupljiva in vajena strežbe, je dobila mesto v kavarni z žensko postrežbo v Njegoševi ulici. Že na Bledu ji je oni Belgrajčan, ki jo je tako pridno vabil v park, imenoval in priporočil to kavarno, ko pride v Belgrad. Nihče ni poučil neizkušene Tinke. Parkrat, to je bilo že spočetka, je pač videla na cerkvenih vratih v Krunski ulici vabilo k predavanju ali sestanku, a šla ni. Tudi doma je bila tako daleč od cerkve, da ni čutila nikake privlačnosti, društvenega življenja pa še celo ni poznala. Bala se je, da bi jo silili k molitvi in zato ni šla v društvo in kmalu tudi ne k nedeljski maši, ker jo je zadrževalo delo v službi. Pač zadostno opravičilo!

Kmalu je prišel v kavarno stari znanec z Bleda. Njegov izživelci obraz se je poživil, oči so mu vzplamenele. O, to srečno naključje! Lepa Tinka! Vendar enkrat zdrava in tako sveža izprememba! Vendar enkrat nekaj drugega kot one izmozgane baletke, brrrr. Tinka, cvetka z Bleda, to pa, to!

Samozavesten smeh se je pojavil na izžitem obrazu. Seveda mala Tinka se je gotovo takoj vanj zaljubila! Saj si je svest svoje premoči nad ženskimi srci. Lepo, haha, prav lepo!

Ko pa je bil s Tinko parkrat v kinu Luxor in potem v ločenem kavarniškem oddelku — se je Tinka iztrgala z zadnjim ostankom svoje ženske časti iz te močvare, pobegnila v noč; kajti ta, četudi je znal govoriti kakor bi rožice sadil, ni bil za las boljši kot Živojin Ostojčić.

Bila je brez službe in na cesti...

Nekaj časa potem je služila kot navadna služkinja za vse prav na drugem koncu mesta v Požarevački ulici. Polagoma se je umirila od prestanih dogodkov. Že je mislila na to, da bo pisala staršem, jih prosila odpuščanja in kakor hitro si prihrani denar za pot, se hoče vrniti domov. Še vedno ji je ključalo v srcu domotožje in hrepenenje po domačem miru.

Toda zbolela je na pljučnici in je ležala več tednov v bolnici.

To je bil začetek njene poti navzdol. Njena zadnja gospodinja ni mogla čakati na Tinkin povratek iz bolnice in si je vzela drugo služkinjo. In oslabela po prestani pljučnici, ni Tinka dobila takoj novega službenega mesta.

Najela si je samo prenočišče, čez dan pa je iskala službe, dela. Prihranki so se kmalu stopili do zadnjega dinarja. Vse, kar je le mogla pogrešati, je šlo v zastavljalnico. Obleka nekdanj tako brhke Knezove Tinke se je komaj še držala skupaj. Take ne vzame nihče v službo. In nekega dne je bila na cesti — tujka med tisoči, brez denarja, brez kruha, brez strehe. Brez opore, brez varstva. Predana izkoriščanju in skušnjavam temnega počestnega življenja!

Lakota boli. Izstradani ne vpraša, odkod je kruh; hlastne po njem, bodisi za katerokoli ceno.

Tinka še vedno sloni v mračni senci, tresoč se od gladu in mraza. Kako mrmra in grgra temna voda! Motne svetiljke mečejo trepetajoče svetlobne pramene nanjo.

En skok — in vsega bi bilo konec!

Kaj še čaka? Saj ni drugega izhoda. Bog bo usmiljen, gotovo bolj usmiljen kakor ljudje!

Še dalje nositi to bedo življenja? Rajši ležati na dnu te umazane reke!

Kaj je hujshe: živeti ali poiskati smrt, sama prostovoljno? Kdo jo bo obsodil, če...? Ne, ne more več živeti! Mora se končati! Bedna in bolna je, kaj naj išče še na svetu?

Strese se Tinka: z daljave se sliši govorjenje, prerekanje, prepir. Sirov moški glas, rožljanje sablje . . . mimo nje plane ženska v noč. Tesneje se skrije Tinka v senco pristaniščnih naprav; zobje ji šklepetajo.

Če jo kdo opazi? In privleče na svetlo?

Ne, . . . nevarnost je minula. Zdaj je čas! Obup jo pehá naprej; že se sklanja nad vodo; zadnji hip . . .

Strese in prestraši jo: iz daljave zasliši tožeč, mil otroški glasek.

Otrok! Nedolžni, nebogljeni otroček!

Kakor glas trobente se ji zdi . . . Otrok . . . dete!

Podzavestno, kakor v sanjah se zravnava, se prime za čelo: mrzel pot ji stoji na njem. Kolena ji klekajo.

Nebeški Bog, kako sme končati svoje življenje? Ki ni samo njeno? Kako naj stopi pred sodni stol božji? D v a k r a t n a morilka!

Križani Jezus . . . kaj naj začne? O, da bi bila doma, bedna in revna, a ne oropana dekliške časti! — Ah, jedla je sad drevesa spoznanja — in sad je grenak in prinaša bol in trpljenje.

Če bi se vrnila k staršem? Ali bi ji odpustili?

Oče jo bo preklel; pozna ga. Toda mati? Mati je ne bo zavrgla! Mati nikoli ne zavrže svojega otroka!

Da, domov hoče, domov mora!

Toda — še ne. Čakati mora, počakati, da . . .

Kam naj se obrne dotlej? Ali sme potrkati v Krunski? O, kako živo se spominja na prve nedelje po prihodu v Belgrad! Kako vablivo in domače pred cerkvijo! In toliko slovenske govorce! Tudi kaplana je slišala slovenski govoriti. Tja pojde, morda najde pomoč . . .

Zopet koraki v bližini. Hitro skoči Tinka nazaj v globoko senco, a že je prepozno. Bliža se ji moški, ji posveti z žepno svetiljko v obraz, oči mu vzplamene in usta siknejo: »Tinka, lepa Tinka!« — Toda Tinka skoči v stran, teče, hiti proč . . . v noč.

4.

Veš li, kak že dolgo to srce
v boli je opotekaje se borilo,
predno v greha kratko, sladko slast,
v moč njegovo se je ulovilo?
Veš li, kak je vroča kri, ihtna,
kak skušnjav zahrbtno je lovilo?
S kolikimi si potoki je solzà
srce krivdo morda že iznilo?

(Dransfeld-Savinšek.)

Pomladni viharji so završali čez Žirovski vrh. Prav nič nežno ni bilo njih delo: s krepkimi sunki so zadevali ob bore in smreke, hraste in bukve ter so, uprav kakor jesenski, zatulili tupatam na rezkih ovinkih. — Klicarji pomladi so! Pometajo neusmiljeno suho listje, suho dračje, vse preperelo in bolno. — In spodaj se zbuja novo življenje!

Knezova mati, Marjana, je vsako noč prisluškovala tem klicarjem s težko skrbjo. Kako ji je že rekel zadnjič vaški pastir? »Pomladni vetrovi bodo vzeli Lovrenca, botra Marjana. To je vedno tako: ali v jeseni, ko listje odpada, ali spomladi, ko zapólje sok v veje in vejice.« In pastir Primož vé.

In baš zdaj se je začelo drevje majiti in popje se napenja . . .

Marjana je sedela ta večer s šivanjem pri postelji bolnega moža in je šivala ter si otrinjala solze, ki so ji venomer silile iz oči. In še so padale na delo nevzdržno. Š skrbjo je od časa do časa pogledala dremajočega bolnika. O, v ta izhujšan, voščeno-bledi obraz je že dihnila smrt!

Mesece že leži Lovrenc Knez. Prejšnji teden je bil previden. Gospod župnik je prišel, prvič v vas, in mu prinesel božjo tolažbo v sv. zakramentih za umirajoče. Tolažbe in luči mu je dal, kolikor je je mogla še vase sprejeti s trpljenjem in bedo obložena duša trudnega moža, tolažbe in luči za na pot preko temnega praga tega sveta na oni, lepši in boljši svet.

Zdaj leži mirno in tiho in prisluškuje že glasovom večnosti, onstran skrivnostnih duri. Oči se mu svetijo že v nadzemljskem blesku; saj tam mine vse trpljenje, tam je večni počitek, tam popolno nasičenje vseh želj.

Počasi je usihalo življenje, a morebiti se povleče še kak teden, preden ugasne.

Bolnik se je, prestrašen po nečem, zbudil iz dremavca.

»Ali nič ne slišiš, mati?« je zašepetal.

Ona prisluškuje. »Veter je, Lovrenc. Okna se slabo zapro in ropotajo v vetru.«

»In zdaj smrtno uro? Ali jo slišiš, kako tiktaka?«

»Ne, ne Lovrenc. Črv gloda posteljnjak. Le mirno zopet zaspi!«

Nemirno so šle oči po sobi, iz kota v kot, preko sten do malih nizkih oken.

»Tam na oknu! Ali si videla?« je šepnil v vročici.

Strahoma je oprijela njegovo roko in pogledala proti oknu.

Za božjo voljo! — Bled obraz je slonel na oknu in velike, žalostne oči so gledale v izbo.

Na ves glas je zakričala Marjana. Tedaj je izginil obraz z okna.

Ječoč glas je prihajal od zunaj.

»Poglej, kaj je, mati! Morebiti potrebuje kdo naše pomoči.«

Strahoma je stopila k vratom in jih odprla.

»Kdo je?« je boječe zaklicala v temo — in ni mogla razumeti, zakaj se je je polotil tak neznanški strah.

»Mati!« je dahnilo iz teme. V strahu je stopila Marjana korak nazaj. Temna postava se je odtrgala iz teme, stopila v polmrak veže in že ležala na kolenih pred njo.

»Oče! Mati! Odpustita!«

»Jezus, Marija — Tinka!« zavpije mati in se sesede na stol.

Z nepopisnim izrazom v izsušenem obrazu gleda oče došlo hčer. Hoče se dvigniti. Hoče govoriti, a le nerazločni glasovi prihajajo iz grla.

»Oče, mati odpustita!« prosi ženska. »Ne zavržita me in — ne mojega otroka!«

In položi v temno ruto zavito dete pred sebe na tla. Bolestno otroško ječanje je jeknilo po sobi.

Mati je obsedela kakor hroma. »O Bog, Tinka,« zajeclja zdaj. »Še to? Oče nebeški, nesrečnica! Kaj si nam storila!«

»Kje je tvoj mož, Tinka?« zaječi bolnik.

»Oče, oče, ne zavržite me! Ne pahnite me v noč in bedo! Saj se kesam in sem se že pokorila . . . Naj ostanem pri vas. — Samo tih in miren kotiček mi privoščite! — Delati hočem . . .«

Oče je padel bled in izmučen nazaj v blazine.

»Mati, usmilite se me!« joka in proseče dviga roke Tinka ter po kolenih drsa do matere. »Ne obračajte se proč!« . . .

»Ne, ne, ubogi otrok!« zavzdihne mati v grozni boli. »Umiri se, mati vedno odpusti. Pa, oh, vse je tako grozno!«

»Naš otrok — tako globoko padel!« šepeta oče. »Nam vsem v sramoto . . .«

»Lovrenc, ah Lovrenc,« prosi mati, »odpusti ji! Glej, saj je tvoj otrok! Lovrenc, Kristus je Magdalení odpustil . . . Moj Bog, ali naj bomo mi strožji kot On?«

Mrtvaška bledota se je razlila po voščenem licu. Zamignil je le z roko, naj ga pustita pri miru in zabrnil glavo proti steni.

Žena se je jokaje sklonila čezenj. Popravila mu je zgolj in vlila žličico vode v izsušena usta.

Potem je tiho naročila hčeri, ki je s plahimi, hrepenečimi očmi gledala, samo gledala očeta: »Pojdi zdaj, Tinka! Oče se razburja. Potem bom še govorila z njim. Zgoraj v podstrešju je tvoja sobica kakor je bila.«

S trudnimi koraki, sklonjena, kakor pod težkim tovorom, je stopala mati naprej po stopnicah. Za njo molče hči, z otrokom na roki. Solze so se ji vlije, ko je stala na pragu sobice, od koder je pred leti pobegnila. Položila je otroka na posteljo, se oklenila matere in jokala dolgo in bridko, da se ji je v dolgih stresljajih zvijalo telo, kakor da se ji trga srce.

»Mati, zaslepljena sem bila, — — — lahko miselna! Odpustite mi! Trpela sem, o — sam Bog ve, kako! — Kam naj se skrijem? — Kaj naj storim?«
S tresočo roko jo je mati pogladila po laseh.

»Saj ti odpustim, ubogi otrok! Le tukaj ostani! Prinesem ti kaj jesti. Jutri bo tudi oče že drugačnih misli. Moj Bog — ne bo več dolgo trajalo... Ti moraš zdaj potrpežljivo nositi posledice, Tinka — za pokoro. Skrbi zdaj le za otroka! Ali je...«

»Fantek. Lovrenc mu je ime.« Tinka vzame ihtea otroka, odgrne ruto in ga s prosečo kretljivo položi materi v roke.

Boječje poprime mati. Ko pa otrok odpre oči, z malo ročico tiplje po nad njim sklonjenem obrazu in zopet z napol tožecim, napol prosečim glaskom prosi hrane, ne more več zadrževati materinih čuvstev: pritisne ubogega črvička k sebi in poljubi v jok zategnjena usteca.

»Lovrenc,« šepče, »Lovrenc, kakor oče — — —. Ubogi otrok!«

Tinka je trudna sedla na rob postelje.

»Kaj bo Tone rekel, ko pride?« je v strahu vprašala. »On je večkrat tak... Ali je šel v vas?«

»Ne, Tinka. Tone je že nad dve leti pri vojaki in ga ne bo domov, ker bo naprej služil,« je povedala mati s pritajeno boleščjo.

»Da ga ni doma? — Uboga oče in mati! Potem sta vama le Ciril in Metod še v pomoč! A kaj, saj skoro nič ne zaslužita! Tako slabotna sta! Kje pa sta? Ze spita?«

»Umrla,« šepne mati.

Tinka skoči pokonci. »Umrla sta? Za božjo voljo, mati, ali je mogoče?«

»Škrlatinka,« odgovori kratko mati, se obrne in odide k bolniku. — —

Strašna noč. Spodaj stokanje bolnika in vmes pretrgane molitve matere Marjane. Zgoraj otrokovo ječanje in krčeviti jok Tinkin. Zunaj pa divja vihar okoli voglov in se znaša nad okni in vrati. Dež šiba šipe, toča trklja po njih. Sova — mrtvaški ptič — skovika okoli hiše. V soseščini cvili pes.

Sredi noči je poklicala mati Tinko, ki si ni upala priti sama. Prestrašena je planila po stopnicah.

Mati drži očeta na rokah. Val krvi je bruhnil iz pljuč: zdaj umira.

Obupana je zakričala Tinka: »Oče, oče, odpustite mi! Odpustite, preden umrjete!« in padla na kolena k postelji.

Za hipec so se odprle pojemajoče oči. Govoriti ne more več, toda njegova roka išče Tinkino in jo rahlo stisne. Nato tiplje po Tinkini sklonjeni glavi, in ji napravi križ na čelo — —. Oče je odpustil.

Kratko grgranje — hropenje — glava zdrkne vznak.

Lovrenc je prestal vse posvetno.

* * *

Iz mladostnih dni, iz mladostnih dni
vedno v meni pesem poje,
daleč vse leži, daleč vse leži,
kar bilò je moje, nekdanj moje.
Ko odhajal sem, ko poslavljaj se,
bil je svet mi poln tako,
ko sem vračal se, ko sem vračal se,
vse bilo je prazno, vse pusto.

(Rückert-Savinšek)

Solnčni žarek je boječe pokukal v kotichek sobe, kjer v plitvi košari, ki je doslej služila za krompir, na bornih blazinah spi dete. Poleg njega čepi mlada žena, roke brezdelno v naročju, oči srepro uprte v zrak.

Mati, ki pri oknu puli bombaž za odejo, je dobršen čas opazovala ono v brezdelju.

»Tinka,« ji pravi končno, »otrok, moraš se na vsak način česa lotiti. Tako ne gre dalje. Oče je že šest tednov pokopan... Ne smeš samo misliti in premissljevati! Saj se ne da nič izpremeniti! Kar je, je. Treba je vnovič začeti, Tinka! Nikar se ne skrivaj pred ljudmi!«

Trudno je okrenila glavo: »Mati, ne morem. S prstom kažejo za mano. šepetajo in šušljajo za mojim hrbtom. Vsi me zaničujejo, vsi...«

Glas ji je odpovedal od grenkobe. O, vse to je že poskusila: zanjo ni več prostora med poštenimi ljudmi. Zaničljivi pogledi, prezirljive besede in škodoželjni smeh. O, dobro je slišala pri očetovem pogrebu: »Glej, ta-le je pa kriva očetove smrti! Sramota, ki mu jo je napravila, mu je stisnila srce.«

Mati je zavzdihnila. »Da, otrok, vem. Ljudje so trdi. Prenašaj za pokoro! Sčasoma bo tudi to prerastla trava. Če boš pridna ostala, bo še vse dobro. Če ti je le ljubi Bog odpustil, se ti na ljudi ni treba ozirati... Tinka, postni čas je — — — stopi prihodnje dni k fari k sv. zakramentom! Da? Glej, če urediš z Bogom, boš svoj križ tudi laže nosila.«

Tinka se zamisli. Seveda, če bi stari gospod župnik še živel! Pa tudi on že leži nad eno leto na pokopališču. Grob, en sam velik grob je našla, vrnivša se domov. Brata-dvojčka mrtva — starejši brat v tujini, domu odtujen — dobri župnik mrtev —. Oče je umrl od strahu, bolesti in sramote, ko se je vrnila... Ona mu je upihnila že itak pojemajočo življenjsko luč, ona mu je zasadila nož v srce.

In zopet se je zazrla srepro v zrak in mislila na marsikatero srečanje s svojimi bivšimi součenkami. Ko je šla mimo Jurčetove hiše, je stala Mlinarjeva Malka na pragu. Podpirala se je z obema rokama in s škodoželjnim nasmeškom zaklicala za njo: »No, Tinka, si gotovo dobila kakega princa? Saj malega princa — Knežica si pač prinesla domov! Za silo tudi dobro, kajne? In zdaj bi rada neumnega ptička-pevca, ki je včasih silil za tabo, zopet ujela? O, pa zdaj se je že ujel v varno gnezdece!«

Tinka je zbežala pred to ploho psov. Saj dotlej niti vedela ni, da je Jurče vzel Mlinarjevo Malko — — — Toda vesele pesmi so prenehale. Ljudje govore, da hoče Jurče v tovarno, da pa Malka noče.

Ta večer je Tinka jokala dolgo v noč. Srce je v bridkem spoznanju zaihtelo. Prepozno, prepozno! Srečo, tiho, srčno, domačo srečo je sunila od sebe, o za kakšno zameno?! Za grešno opojnost!

Kmalu nato je Tinka nekega dne na ozki stezi proti Lizini koči srečala — Jurčeta.

Kakor pribita je obstala. Tudi njemu je rdečica zaplala v lice in se hipoma umaknila bledoti. Le temno jo je pogledal in hotel brez besede mimo. Tedaj je hitro Tinki dozorel sklep. »Jurče,« ji je planilo izza bledih usten, »...vem, da sem ti... Neumna sem bila, zaslepljena. Saj sem dovolj kaznovana. Mi lahko privoščiš!«

Molče je odkimal z glavo in stisnil ustnice.

Tinka se je že obrnila, da odide. »To sem ti morala še povedati,« je iztisnila. »In — ne misli slabo o meni!«

Jurče je težko sopesel. »Tinka,« je s silo spregovoril, »drugače bi bilo lahko . . . Pa to je minilo . . . Ne, ne privoščim ti.«

»Želim ti vso srečo, Jurče,« je dejala Tinka komaj slišno.

Skomizgnil je z rameni. »Malka je pridna za delo. Zna dobro gospodinjiti. Sicer pa — sreča? Saj je zdaj vseeno. — Odidem itak kmalu. Svet je velik. Ne maram se v tem gnezdu skisati.«

Posmejal se je z glasnim, prisiljenim smehom in odšel brez pozdrava.

Tinka pa je, prišedši k bolni Lizi, zdrknila ob postelji na kolena in zajokala v blazine.

»Teta Liza — Jurče — ah, kako sem bila slepa!«

Starka je prikimala in z velo roko pogladila ihteko Tinko po laseh. Da, da. Prekasno kesanje!

»Se moraš pač živeti v resnično življenje, Tinka,« je skušala tolažiti. »Glej, vse se preboli. Jurče je poročen in naj te nič več ne briga. Saj imaš mater in otroka, Tinka. Zanj moraš živeti.«

Liza je bila edina v vasi, ki je pri njej Tinka našla razumevanje in dobro besedo.

Pa le nekaj tednov ji je bilo odprto to zavetje. Ko je Tinka nekega dne zopet šla proti Lizini koči, je že daleč videla par sosed v razgovoru pred hišico: pravkar so Lizo našle mrtvo v postelji.

Sedela je, obložena in podprta z blazinami, ker ji sapa ni dala ležati, kakor bi spala. V naročju je imela razgrnjeno belo obleko, ki si jo je sama naredila za mrtvaški oder. Morebiti se je slabo počutila in se je hotela obleči za smrt?

Tinki je bilo, kakor da jo drži nekdo za vrat. Sesedla se je na stol in bridko zajokala.

Pristopical je Fonze, ki so ga dobre sosede priklicale s Šimnovčevega travnika. S čudovito mirnostjo je pogledal sestro in spregovoril: »A, je umrla? Saj je že zmirom pravila; danes je pa res.«

In takoj nato se je obrnil k Tinki: »Ha, Tinka; zdaj sem pa sam in ti si sama. Vzamem te s tvojim malim vred. In potem naj te pa kdo le postrani pogleda!«

Tinka je skočila s stola in planila ven. Doma je vzela otroka, ga stisnila k sebi in vroče njene solze so padale otroku na glavo in v obraz, da se je prebudil in pričel jokati. — — —

Še je videla Lizo na mrtvaškem odru, v beli obleki. In bel venček je imela na glavi, devica. Kakor krono!

Tinka se je sklonila: ko bo nekoč ležala ona na mrtvaškem odru, o — venca ne bo smela imeti!

(Dalje prihodnjič.)

Vera Leslan:

Pomladna.

*Pela je ptičica pesmico krasno
v senčnatem gaju,
cvela je rožica mila, prelepa
v zelenem maju.*

*Lovec je ptičko veselo ugrabil,
več ne bo pela —
fantič pa rožo dehtečo utrgal,
da je zvenela. —*

◆
Pridobivajte
novih naročnic!
◆

Slikarstvo.

(Nadaljevanje.)

Jzmed upodabljaajočih umetnosti je najbolj gibko slikarstvo in to že vsled tega, ker po svoji maloslovnosti lahko ponazoruje najrazličnejše predmete in stvari in se pri ponazorjevanju in ustvarjanju more posluževati najrazličnejših tehničnih pripomočkov. Predmet slikarstvu je lahko vse. Celo obsežno vidno stvarstvo more služiti slikarju pri njegovem umotvorjenju.

Da se laže razgledamo po tem predmetnem carstvu slikarstva, ga bomo razdelili po slikanih predmetih v dve veliki skupini. V prvo bomo uvrstili slikanje cvetlic, sadežev in živali, pokrajinstvo in tihožitje.

Vzemimo lepo naslikan šopek vrtnic. Sam zase je na sliki, brez kakih drugih predmetov, brez človeka; slikarja ni prav nič brigal odnos človeka do teh cvetlic, samo živo lepoto vrtnic nam je hotel predočiti, da se naše oko pase na njej in jo uživa. Prav tako je, recimo, z naslikano breskvo, z drugimi sadeži, z vsemi cveticami. Enako naslikana žival sama zase predstavlja svoj svet, ni ji potrebno na sliki drugega kot malenkosten okvir, da se vanj osloni. In je tako na sliki ovekovečen in ustvarjen po slikarjevi roki košček stvarstva sam zase, del lepote, ki jo je dal Stvarnik v najmanjše živalsko bitje.

Tudi pokrajina živi na sliki kot celota zase, košček velike zemlje, ki se v njem zrcalijo vse igre luči in zraka in vremenskih prilik in diha svoje lastno življenje brez ozira na človeka. Ker pokrajina slikana, če naj bo umotvor, mora dihati življenje, se mora gibati. Ker se pa slikarju vedno to ne posreči s samo pokrajino, vrže vanjo par živali ali tudi človeka; to pa ni glavno, ampak samo pripomoček, ki ga imenujemo štafažo. Njen namen je privedi v naslikan del narave duha, ki oživlja.

Slikano tihožitje pa se že približuje človeku bolj, ker predstavlja predmete in orodje, ki služi v vsakdanjo rabo človekovo in je naslikano vedno v taki obliki in takem okolju kot je v rabi človekovi. Te naslikane predmete je napravil večinoma človek, ali pa jih je vsaj pripravil kot so naslikani. Človeka še ni na sliki tihožitja, a vse na njej diha njegovo bližino.

V drugo skupino načina slikanja uvrščamo vse ono, kar predstavlja človeka: genre (izg. žanr), portret in zgodovinske slike.

Genre-slike nam očitujejo scene iz navadnega človekovega življenja v vsej njegovi resničnosti. Ples, veselico, življenje v družini, človekov humor, tragiko življenja njegovega, pa tudi vso živahnost, ki živi v njem. Zato more slikati taka slika tudi surovosti, pijančevanje in drugo podobno. V kakšni obliki in v kakšnem pravcu, to pa je drugo vprašanje.

Portret je živa slika posamičnega človeka. Ne fotografija, ki nam zvesto ponazori samo zunanje poteze, ampak slika človeka, ki nam mora pripovedovati tudi in največ o njegovem notranjem življenju, slika, ki nam govori o njegovih strasteh in bojih, o vsem, kar se v duši njegovi godi. To pa je težko in zato so dobri slikarji portretisti redko posejani in mnogo je portretov, ki so bolj fotografija kot portret. Zato pa je tudi tolikšna vrednostna razlika med fotografijo in dobrim portretom!

Zgodovinske slike nosijo snov iz zgodovine ali pravljice, se bavijo lahko s posamično zgodovinsko osebo, ali pa z zgodovinskim dogodljajem. Prve so karakterne slike, ki nosijo osebnost iz zgodovine; ni treba, da bi ji bile po zunanosti slične, pri onih iz pravljice sploh ni mogoče, pač pa morajo nositi poteze značaja, ki o njem piše zgodovina, ali pripoveduje pravljica. One pa, ki nam poodčitujejo zgodovinske dogodke, sestojijo iz skupin več oseb, ki od njih vsaka po svoje pripomore slikarju, da ž njim ponazori zgodovinski dogodek. Vezan je slikar samo na zgodovinsko bistvo dogodka.

Kako ga pa obdela, je njegova stvar. Pri vsem tem pa mora slikar ravno pri slikanju zgodovine paziti že s samo koncepcijo, da se ne da zapeljati posamičnostim, ampak nam res v lepi, harmonični celoti poda dogodek kot slikan umotvor.

Da pa morejo vse take zgoraj naštete stvari naslikati, se slikarji poslužujejo različne tehnike, različnih tvarnih pripomočkov. V to služijo razne vrste barv, različni material, ki je slika na njem naslikana. Vsak material, posebno pa vsaka vrsta barv daje sliki drugačen ton, drugačno zunanost: vsaka vrsta ima svojevrstne lepote in mikavnosti in stvar slikarjeva je, da jih pravočasno in na pravem mestu porablja in izrablja.

Akvarel (slikanje z zdrobljenimi zemeljskimi barvami, pomešanimi z vodo in malce kleja) se da uporabljati za slikanje na papir, platno, les, posebno pa na slonovino itd. Akvarelne barve so nežne, fine, skoraj prozorne in se ž njimi posebno drobne, manjše stvari dajo izborno slikati.

Če prirešamo akvarelnim barvam več kleja, dobimo **tempera** barve. Te uporabljamo največ na suhem ometu; a moramo delati hitro, ker se brž suše.

Slikanje na steno z vodenimi barvami imenujemo **fresko** slikanje in takim slikam pravimo **freske**. Slikar mora slikati na svež omet. Delati mora žurno in z veliko sigurnostjo voditi čopič, ker mu ni mogoče več popravljati, ko se posuši omet. Freske vidimo po vseh naših cerkvah v obilnem številu.

Oljnatimi barvami (barve so mešane z oljem, zato tako žive in bleščeče) slikamo skoro na vsak material, največ pa se poslužujejo slikarji teh barv pri platnu. Oljnatе barve dajo slikam posebno lesketanje in pestrost, vsled česar jih slikarji tako radi uporabljajo.

Pastelne slike slikamo z mehkiimi barvastimi kredami. Pasteli imajo čudno mehko sijajnost. Ali ker so nanešene barve na podlogo zelo fino in nalahno, se brž odrgnejo, zamažejo in obrišejo, vsled česar niso trpežne in je treba previdno ravnati ž njimi.

Zemajlnimi barvami (iz kovinskih barv) poslikujemo z raztopino namazano, ognja varno tvarino, navadno porcelan ali podobno.

Mozaiki in **intarzije**, prvi slike, sestavljene iz majcenih barvanih kamenčkov, druge iz vložnega barvastega lesa, spadajo bolj v umetno rokodelstvo, a jih radi pregleda omenjamo. Enako naj kratko označimo še glavne vrste **grafične** umetnosti.

Lesorezi. V les vrezana negativna slika se s kemično barvo odtisne na papir. **Bakroreze** vrezujemo z ostrino in raznimi ujedkovinami v bakrene plošče. Pri **cinkografiji** se za risbo poslužujemo cinkove plošče, pri **litografiji** kamene plošče, pri **linolejskem** rezu linoleja itd. Vsi grafični odtisi so lahko eno- ali večbarvni. Najlepši so pač črno-beli, kjer je vsaka črnina drugače črna, vsaka belina po svoje bela. Ali za to je treba biti mojster in umetnik.

Jelka:

Tebi oče.

Tebi, ki si gledal cvetloča sinova, kako umirata za domovino na bojnih poljanah, v spomin — oče!...

Tebi v spomin, ki si z znojem in žuljavo roko obdeloval to težko grudo, da ohraniš svojim otrokom prijeten dom in vero živó — dobri, oče!...

Tebi, ki si umiral koprneč po Križu, svoji zadnji opori, ko si gledal Njega trpečega in Ti je solza slobesa zdrknila raz obraz, veljajo te besede — blagi oče!...

Skloni se iz nebesnih višin in nas vodi po oni pravi poti, da nam Tvojim potomcem, ne zaide nikdar zvezda sv. vere, da po blagoslovu, Njegovem in Tvojem, vznikne iz Tvoje domačije rod nov, svetel in čist!...

Tebi, ki spavaš v miru božjem in čakaš vstajenja — velja zadnji pozdrav — nepozabni moj oče!...

Iz življenja v življenje. (Nadaljevanje).

Pa so prišli grenki trenutki, pregrenki, trpki kakor lesnike. Ko je stal hlev in so zrastle svisli ter je bilo treba s hišo pričeti, so ji oče dejali:

»Jerica, z denarjem sem pri kraju. Kako bomo?«

Jerici so se orosile oči in iskale in tipale za pravo besedo.

»Postavimo kar leseno, za silo bo že. Saj lahko dogradimo kasneje!«

Jerica pa je vedela, da ne bi nikdar, če zdaj ne bi.

»Oče, pa posekajmo! Zavrh je poln in zrel, Zajama že skoro gnije. Saj bomo dobro prodali.«

»Kaj, da bi sekali? Nikoli! Saj bo še za leseno bajto šlo dovèlj. Kaj pa nam ostane, če pridejo slabe letine?«

»Ali bomo grizli les?«

»Ne tisto; za priboljšek nam bo, kadar drugega zmanjka!«

»Pa zdaj je nujno, oče!«

»Ja, kako pa boš? Preden posekaš in kupca ujameš, denar dobiš, mine leto in dan. V kajži pa ne moremo prezebati. Saj je tudi pretesno za vse!«

Jerica je res umolknila, ker ni vedela kaj in kako bi. In dva, tri dni je hodila strta okoli in molila ponoči, da ji Bog dá pametno misel. Četrti dan pa je zavezala mašno ruto in šla v globel in dalje, v jeseniško dolino. Tam je pri župniku potrkala in mu izjokala križ, potožila skrb. Ugibali so tudi gospod župnik. Pa se jim je posvetilo v lice in pozvali so gospoda kaplana. Razložili so mu in dejali:

»Kaj praviš, Francè, kako bi bilo s hranilnico? Ali bi dali?«

»Koliko?«

»No, Jerica, reci!«

»Vsaj petdeset tisoč dinarjev.«

»Zmore?«

»Bo, Jerica! Vsaj upam, da mi odborniki ne odreko. Saj ni dolga?«

»Niti páre ne. Gozdi pa polni in zreli. — Samo oče, oče!«

»Ja brez očeta pa ne gre ta stvar, Jerica!«

»Čaj, Jerica, kar s teboj stopim do njih. Pa spotoma kreneva in pokličeva še svetokriškega gospoda s seboj. V nedeljo na seji uredimo in v nedeljo teden bo denar!«

Šla sta spotoma po svetokriškega gospoda, ki mu je med potjo jeseniški raztolmačil celo zadevo. In so opravili pri očetu. S trdim in včasih grobim, s trpkim smehom in gorenjskim nasvetom, a so vendar omehčali grčo. Jerica je že drugi dan pripeljala s seboj stavbenika Medveda in hiša, nova, lepša, v eno nadstropje, je bila sklenjena stvar.

Ni minil teden, že je mrgolevo delavcev in zidarjev na Žerjavini, v pesku v Zajami in v kamenju pod Jeklom. In še en teden, pa je zapela sekira v Zavrhu in v Zajami je žaga zahreščala in so padale stoletne smreke, visoki borovci in mecesni in pričeli drčati po ridih v globel. A le najlepši in najmočnejši, ki so že kričali po sekiri in žagi. Za vsakim hlodom pa je šel očetov vzdih v globel.

Hiša je rastle iz tal in lepo je blestelo sirovo poslopje v jasnih luninih nočeh. Kako bo šele lepo in prijetno, kadar bo ometano in pobeljeno! Toda zid je kar žrl denar. Izposojenih petdeset tisoč je šlo, preden so stol postavili na zidovje. Hvala Bogu pa je vrgel les v Zavrhu skoro toliko! Toda vrniti ni mogla Jerica in oče so vzdihovali, ko je bilo treba šteti denar za obresti. Z lesovjem v Zajami bo pokrit dolg, je trdno računala Jerica in dopovedovala očetu. Oče pa je obupaval. In vse to je jedlo mater, ki je oblegla in ni vstala

več. Srečno so dozidali in pokrili, ometali, prebelili in poslikali. Pa so nesli mater v novo hišo umret, da s svojo smrtjo posveti novi dom na Žerjavini. Na svetega Mihaela dan je zatisnila oči za vedno.

O, to je udarilo Jerico in očeta! Jaka se dva dni ni niti prikazal iz svisli. Še njemu je šlo do srca, morda bolj po pravici kot očetu in Jerici. Ker je bil velik del krivde materine smrti na njem. Čutil je to. Ali vendar ni priznal. Črva v srcu in pekočo vest pa je z žganjem moril in ogenj gasil. Pil je po materini smrti več ko prej. Četudi nisi mogel ravno reči: pijan je, vendar je cele popoldneve ostajal od doma, presedel v Štefelinovem žganjetoču, ali pa kolovratil zamišljen in brezdelen po gmajni, nastavljal zajcem in lisice lovil, da je dobil denarja za žganje in tobak. Ker ne Jerica, ne oče, mu nista dala niti krajcerja denarja več. Dela, ki se je zdaj v jeseni z opraviлом kupičilo bolj in bolj, mu ni bilo mari. Končno sta ga pustila oba, oče in Jerica, ko sta videla, da je vsak opomin zaman in da ga niti materina smrt ni zmogla.

Očeta pa je vse to vrtalo in ugreblo, da je osivel popolnoma in v dve gubi zlezal. Kadar se je vlekel težkosopeč po strmini mimo kajže, se je videlo, kakor da v koleni grize. Tako ga je ženina smrt in skrb za dom ter žalost po gozdovih in denarju utisnila in skrivila. Kadar ga je pogledala Jerica, ali čula njegov kašelj in zdihovanje v mrzlih jesenskih nočeh, ji je mrzel strah stisnil srce: ali zgubi še njega?

O, za materjo je žalovala kakor mlada roža pod snegom za solnčnimi žarki. Ne z besedo, ne z zdihovanjem, tožbami. Vso bol je vase zaprla. A skriti je ni mogla. Iz oči ji je gledala in strmela v svet: oči so bile dvoje praznih, široko odprtih oken brez leska in rož. In suhe, brez solza. Ker solze so pekle in žgale v notranjosti.

Da laže preboli materino smrt, se je še bolj zagrizla v Žerjavino. Dom je bil postavljen nov, lepši, prešernejši, pridelki pospravljeni; ali vendar je bilo še vedno česa treba. Zdaj v gozd k sekačem, zdaj v planino k živini, pa zopet v dolino po nakupu. Največkrat pa v župnišče, svetokriško ali jeseniško. Dolg v posojilnici ji ni dal in ni dal miru. In ko je še slišala:

»Ali jim je treba tega bahanja? V eno nadstropje; in z opeko krito? Pa hlev ravnotako in cementirano gnojišče? Vse pa kar na kredo in upanje!«

Ej, to jo je užgalo in udarilo! — Pa zopet:

»Saj lahko! Saj imajo! Stari je skopuh, vso vojno je skoparil in vlačil na kup; zavarovalnine je dobil nič koliko! Lesa je tudi za graščino! Pa še hodijo okrog in celo prosila je, da smo jim vozatarili zastonj in dajali njim, ki imajo več ko mi!«

In jo je zopet ranilo v srce do krvi.

Mimo Šimnovca je šla nekoč na Jesenice.

»No, Jerica, kam pa tako urno? Nič ne postojiš!« so jo klicali Šimnovčev oče raz kozolec, ki so iz njega fizolovino metali.

»Mudi se mi, oče, na Jesenicah imam opraviti, pa moram do noči nazaj!«

»Čaj no, punica, čaj, da ti nekaj dèm!« Zlezli so po lestvinah na tla in ji dejali:

»Jerica, onegavijo in jezikajo po tebi, da nič takega, jeziki! In nič ne maraj, Jerica! Pametno voziš! Saj moški ne bi mogel bolje. Stari naj prste oblizne, da ima tebe, to mu povej, kadar za lesovino sitnari. Saj je ne bo nesel v grob kot jaz ne, jesti ima, pa še drugega dovèlj! Le povej mu!«

»Bom, oče Šimnovc.«

»Le; pa mu še dèj: če bi oče Šimnovec imel tako hčer, bi ji že zdavnaj stisnil hišni ključ v roko, pa sedel sam v zapeček, posebno zdaj, ko zima v deželo kima! Le povej mu to, pa reci, da sem dejal to jaz, Šimnovčev oče, ki jih ima že sedem križev na grbi, a še ne krmila iz rok; ker so mu mladi preneumni in prelahki. Njemu pa se mara, ki ima dati komu brez skrbi!«

»E, oče Šimnovec, še je čas za to! Pa saj je Jaka prvi in njemu gre po pravici. Ne meni!«

»Ali meniš, da je stari tvoj slep? In neumen ni bil nikdar, ne zameri, da kar tako povem.«

»Morda se Jaka še spreobrne?«

»Bi se, če bo znala Štefanova Metka ž njim. Rad jo vidi, ona pa se nekam obotavlja. Ej, stari Šimnovec dobro vidi, dobro!«

Jerica ga osupla pogleda.

»Jerica!« ji dè še oče Šimnovec, »ako ti gre trda za denar, glej, kar k meni pridi! Zate imam še vedno! — No, zdaj le teci, pa gospoda v farovžu pozdravi. Povej jim, da bo medu letos nič koliko! Tudi zanje pri meni vedno!«

»Bom, oče Šimnovec!«

Spotoma misli. Res, ni še pomislila v srcu, kaj bo, če oče zamró. Živela je v prepričanju, da bo Jaka gospodar, četudi ni kaj prida; ali fant je in njegov zarod bo Klinarjev rod. Toda danes se ji je odprlo in ji ni hotelo iz glave več. Vso pot v dolino je strašilo po njej. In je v farovžu gospoda vprašala, kaj naj naredi, če bi oče hoteli njej zapisati.

»Kaj? Vzem! In Boga zahvali, da je očetu pravo pamet dal in jih razsvetlil. Saj Jaka ni za gospodarja! Ti pa si Žerjavini dala novo domačijo!«

»Kaj pa bo Jaka?«

»Jaka bo vesel, da nima z gruntom nič opraviti, ker mu delo ne diši. — Čaj, čaj, pa moram res z očetom govoriti tudi jaz o tem!«

»Gospod župnik, oče so slabi, bojim se, da ne bodo dolgo!«

»Pogledam kar jutri k njim. Saj imam itak k Martinčevim pot. Pa še do Šimnovčevega očeta stopim radi strdi.«

»So rekli oče Šimnovec, da je medu nič koliko in za vas vedno, gospod župnik!«

»Ej, Šimnovec, to je mož, za tri, čeprav že v osemdeseto leze!«

Drugi dan so bili gospod župnik pri Klinarju na Žerjavini. Ko so nekaj časa govorili z očetom, so dali po Jerici poklicati Jaka. Prišel je. Sedeli so vsi trije skupaj skoro pol ure. A Jaka niti poslušal ni dosti na vse besede, govornje vanj z namenom, da ga pripravijo na gospodarja — Jerico. Le prebrž se mu je videlo vse skupaj preneumno:

»Ali sem se kdaj gnal za gruntom? Jerica je zanj, jaz ne. Dajte mi kajžo in boršt v Zajami, pa nekaj denarja in mir besedi!«

In je odšel, komaj da je pozdravil in z Bogom dejal gospodu župniku.

Res sta šla čez teden dni oče in Jerica v Kranjsko goro k notarju in sta pismo napravila. Jerica je dobila vse, Jaka pa kajžo, boršt v Zajami, planino v Jeklu, njive v Brezdu, in pa dvajset tisoč v denarju, kadar se oženi.

Ko so prišli Vsi sveti in je spomin na materino smrt očeta spravil na jeseniško pokopališče ter ga tam potrl še bolj in zlomil v smrt, ni prišel oče Klinar, stari Žerjav, nikdar več sam v dolino. Še pred svetim Andrejem je legel in koncem adventa so ga odnesli počivat na stran rajne žene, ki ga je smrt ž njo tako hitro zopet združila. Umrl je mirno in spokojno; saj je vedel, da je Žerjavina varna v Jeričinih rokah in da tudi Jaka njenih vajeti ne bo pogrešal.

Tako je Jerica ostala sama z bratom na Žerjavini. Pogrešala je pač mater, očeta tudi včasih, ali vendar jo je vso napolnjevala skrb za obnovljeno Žerjavino, ki je zrastle in se lepšala v njenih neutrudnih rokah. Mnogokrat si je želela koga, ki bi ji ne bil tuj in bi mu mogla potožiti to in ono, poiskati pri njem sveta in pomoči. Ali to so bili trenutki. Vedno jo je znova delo pehalo naprej in računani in skrbi so jo gnale, da ni imela mnogo časa misliti na svojo osamljenost. Brata je često videla ali samo mimogredé. Kakor

da se nekam izogiblje Žerjavine in sestre po smrti starišev. Sicer zadnje čase ni več toliko pil, toda za Žerjavino se je malo menil. In sestri se je ognil, če je le mogel. Kakor bi ga pehal v srce njen vprašujoči in očitajoči pogled. Hodil je svoja pota in Jerica ni vpraševala za njimi.

Za božič je Jerica pregledala natančneje očetove račune in svoje tudi, pa je našla, da je bolje kot je pričakovala. Bog ji je dal srečo. Ko je po očetovi smrti pregledovala gozdove, je našla še množico zrelega drevja, sposobnega za posek. Rastlo je v njej upanje, da bo mogla Žerjavino kmalu očistiti dolga. Zato je za božič bogato obdarila služinčad, obnovila ž njimi pogodbe in sklenila pomladi si nabaviti še novih moči, da bo delo šlo še bolje od rok in bo obnovljena Žerjavina še hitreje rastla.

Na sveti večer je Jerica, gospodarica, hodila okrog hiše in hleva in svisli, ona, prvi ženski gospodar na Žerjavini; najmlajši gospodar v treh farah. Vsak kot je posebej pokadila, vsak prostorček posebič poškopila z blagoslovljeno vodo, da bi Bog dal sreče in nesreče varoval. In še na polje in senožeti in gozdove je vrgla dima in svete vode, da bi Bog blagoslovil in roditi dal. Ko se je vsa družina vračala od kajenja v hišo, je prva stopila na hišni prag, obstala in se za hip razgledala po družini in ponosni Žerjavini, ki je spala v sanjah svete noči. Gorak je bil njen pogled in v licu je igral ponosen nasmešek.

In ko je prišla v cerkev k polnočnici ter šla v klop na očetovo mesto med gospodarje, so se ji, sivolasi in od križev in košev in skrbi v dve gubi upognjeni, njej, mladi, lepi in ponosni spoštljivo odmaknili. Vsa cerkev se je ozrla nanjo ter si šepetala:

»Mlada Žerjavica, kako se nese!«

Tedaj se je v njej nekaj ponosnega vzpelo in vzpeto obstalo. V sijajni luči sveč in svetilk, v slovesnem petju in bučanju orgel si je za hip domislila, da je to samo zanjo. Ali takoj jo je obšla zavest: Bog je, ki je dal! in sklonila je ponižno glavo in roke sklenila v goreči molitvi in prošnji za blagoslov: da bi novorojeni Jezusček njo blagoslovil in njeno delo in ž njo prelepo njeno Žerjavino!

(Dalje prihodnjič.)

ROŽNI DOM

Pomladno pismo.

Ljubljena prijateljica!

Pravzaprav sem pozimi nekoč obljubila, da Ti bom pisala strogo in resno pismo. Narava pa se tako veselo pripravlja na praznik vstajenja in solnce sije tako toplo in prijazno, — kako bi neki jaz pisala trde in resne besede.

Prijateljica, sestra, v meni je danes tako praznično in veselo, kot more biti le na velikonočno jutro. Zbežala bi iz zatohle sobe, da pozdravim in objamem vsako deklico in ji zakličem: »Sestra, Kristus je vstal!«

Toda danes ne grem nikamor sama. Žalost je manjša, kadar jo delimo, veselje je slajše, ako ga uživa z nami sorodna duša. In prav zato, da bo nama najlepše, ko bova skupno preživelii lep pomladanski dan, hočem Tebe s seboj. Praviš, da nimaš časa? Ugovora danes ne trpim, a ker sem tako dobre volje, Ti vseeno odgovarjam. Nemški pesnik pravi, da je pomlad velik praznik, ob katerem moramo počivati in moliti. Zapri torej svoje knjige,

odloži za kratek čas delo, o katerem misliš, da ga moraš dokončati, pozabi na vse one skrbi in težave, ki hočejo zgubati Tvoje lice! Ti pomišljaš? Spomni se, Jožica draga, s kakšno ljubeznivo skrbjo čaka Tvoja mamica, dokler se radostna ne zahvališ za darilo, s katerim Te je ona presenetila! (Kajne, da sva midve danes, na véliki praznik, prav otroško pobožni? Samo zato Ti povem naslednje.) Oče nebeški pa je dal ozeleneti trati in cvetke je vsadil ob robu gozda in ptičkom je dal priti v naše loge. Ali nismo dolžni, da kot mali otročki občudujemo darila Njegove ljubezni in se iz srca veselimo?

Veš, kaj mi je pravkar prišlo na misel? Ona lepa dr. Krekova pesemca o mladem srčecu, katero so se za lanske tekme naučile Orličice. Ko so deklamovale, so jim očke teko svetlo žarele in jaz sem jim tako lahko verjela in jih skoraj zavidala, ker

»mlado srčece vse umeje.«

— — — — —
»Razumeje vonj cvetic,
ščebetanje drobnih ptic,
perje javorjevo v gaju,
angelčke v nebeškem rajju.«

Sestrica, ali nisva v mogočnem stvarstvu božjem midve tako majhni? Tako majhni in preprosti, da lahko sedeva tja pod grm k skromni vijolici in bova razumeli njeno tajno govorico. Koliko nama bo cvetka povedala! Uro in več bi jo poslušali in roka ne bo hotela utrgati male ljubljenske. Ali ne prinaša veter od nekod deklinške pesmi:

»Tudi jaz sem rožica,
v božji vrtec vsajena.«?

Kako bi potem storila zlo mali cvetni sestrici, da bi morala oveneti in bi ne gledala več solnca!

In Ti meniš, da pomladni vetrič danes pač ni tako nedolžen? Menda celo godrnjaš, ker se ta veter igra z najino obleko in spravlja v nered celo najine lase? Ali ne pomniš več, kako smo ob vélikem pospravljanju blago presušali na solncu in smo okna in vrata odprli na stežaj, da je veter prepihal izbe? Ko smo pa zvečer spet vse lepo uredili, je po vsej hiši tako prijetno »dišalo po pomladi«. Pusti vetru, naj se igra z nama! Zaspanost bo prepodil, zimske misli bo iz naju prepihal — in domov se bova vrnili židane volje, kot bi prisijala v izbo dva žarka pomladnega solnčka.

Nečesa se še bojiš, kajne, prijateljica? Da bo prišel tod mimo na izprehod mračen starec in bo posmehljivo zagodrnjal: »Veliki otroci!« Odgovor imam že pripravljen: Dr. Krek pravi, da »Mlado srčece«

»koder utriplje, koder gre,
srečo seje.«

To je pa tudi naloga vseh oskrbnic Rožnega doma. Kako bomo pa sejale srečo, ako bomo same žalostne in čmerne? Torej le ni samo praznik takle pomladni izprehod, ampak tudi vršitev dolžnosti: Veter preveje naše mračne in otožne misli in pomladno solnce nas poživi in ogreje, da nam je lahka ona dolžnost, po kateri moramo osrečevati druge.

Zdi se Ti najbrž, da mi je neka skrita jezica pomagala pisati to pismo? Danes sem vesela in se le smejem. Pravzaprav ne pomnim več, kako sem bila huda takrat, ko se Tebi »ni ljubilo« na zimski izprehod. Ker pa se s pomladnega izprehoda z menoj vred vračaš dobre volje, upam, da se Ti bo odslej vedno »ljubilo« in v tem upanju

Te iskreno pozdravlja

Francka.

Ob prihodu pomladi.

*Kaj mi pa letos prineseš — pomlad?
Srce mi polno lepih je nad!
Naj razžaré se — skriti plameni,
vrata v kraljestvo lepot mi odkleni!
Pesem je v duši, jedva spočeta,
novih moči ji daj, daj ji poleta!*

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Z ozirom na mnoga vprašanja, ki prihajajo zadnji čas k meni, če je sploh res, da mi kdo piše in si teh odgovorov, ki jih Vigred prijazno in dobrohotno priobčuje, ne izmišljam sama, moram danes na tem mestu zatrčiti, da so vsa pisma, na katera odgovarjam, resnično prišla na moj naslov. Odgovoriti sem skušala po svojih najboljših močeh. Koliko so imele koristi od tega vpraševalke, vedo pač same najbolj. In te naj govore! Meni je za to prav dober dokaz to, da se pogosto vračajo ene in iste, ker si žele nekaj v Vigredi, kar je izključno zanje namenjeno. Ker je pisemska tajnost, tudi tu zajamčena, želim, da vsaka dopisovalka poleg svojega pravega imena privzame še drugo ime, na katero ji odgovarjam. Vprašanja, ki prihajajo, pa so skozi in skozi izključno dekliskega značaja in zato upam, da taka skupna obravnava teh in takih dekliskih teženj koristi tudi splošnosti. Zato jih skušam prikrojiti tako, da so odgovori vsem dostopni. — Toliko v odgovor na splošna vprašanja!

Odgovori na pisma.

Andreja. Veseli me, da si tudi Ti prišla k nam in da najdeš v tem koticu vedno tudi kaj zase. Uprave Vigredi ne kontroliram; zato nisem vedela, da doslej nisi imela lastne Vigredi. Prav, da si jo naročila sama, ker je vsaka knjiga vsa boljša naša prijateljica, če je naša osebna last, kakor pa, če je izposojenka. Svetujem Ti, da si drugih ženskih listov ne naročaš kar tako zaradi lepe vnanjosti. Dostikrat je pod lepo obleko skrit — strup. In škoda bi se me Te zdelo, če bi Te nekoč morala najti tam, kamor po svojem prepričanju ne spadaš. Kakor povsod, velja tudi tu stara in preizkušena prislovica: Ni vse zlato, kar se svetli. — Oglasi se še kaj in z daljšim poročilom!

Osamljena Jelka. Glej, če so se Ti razmere tako zasukale, si čisto sama kriva. Mama je imela in ima čisto prav! Tudi jaz bi ne bila drugače naredila kot je ona, morebiti še malo huje, ker bi Te bila kaznovala na licu mesta, ne pa šele doma. Če se je to zgodilo pod društvenim okriljem, kar opisuješ, potem društvo ni bogvekej prida. Tako shajanje in

naj gre tudi samo za nedolžno zabavo, je po pravilih kateregakoli društva prepovedano. Čudim se le, da so bile druge mame kar tiho! To, da se je Tvoja mama tako odločno potegnila za Tebe in Tvojo čast in Te odpeljala domov, mi je dokaz, kako zelo skrbi za Tebe in koliko ji je na tem, da Ti ohrani dobro ime. — Verjame, da tega zdaj še ne razumeš, a nekoč ji boš hvaležna. Zato Ti svetujem: vdano nosi kazen, ki Ti jo je mama naložila. Skušaj ji s pridnostjo in lepim vedenjem dokazati da spoznaš in si ji hvaležna za skrb, ki jo ima za Tebe. Skušaj pa tudi pri društvu doseči, da se take stvari, kot takrat, ne bodo več dogajale. Potem bo mama uvidela, da je društvo dobro in ni tam nevarnosti za Tebe in potem Te bo že zopet pustila. — V ostalem je seveda prav in dobro, da si ubogljiva in pridna. V tem oziru prečitaj v zadnji Vigredi odgovor »Naši najmanjši«, ki velja tudi Tebi. — Da bi zapustila dom, Ti odločno odsvetujem, saj vendar vsak dan slišiš, koliko morajo prestopiti dekleta v tujini. Najslabše doma je v primeri s tujino — najboljše. — Sporoči mi kmalu zopet, kako se imaš in če si kazen že lepo prestala in se z mamo že lepo gledata! Prav lep pozdrav!

Narciza. Torej si se med tem časom že vrnila? Veselilo me bo, če mi o svojih vtisih tam na jugu še kaj pišeš. Prosim le, piši nekoliko lepše, ker je Tvoja pisava, ker še vedno tako hitiš, skoraj nečitljiva. In to je za dekle prav malo priporočljivo!

Upajoča. Seveda je prav, da si tudi Ti prišla k nam. Rada Ti pomagam vsaj z dobrim svetom, ker drugače ne morem. Po dovršit meščanski šoli lahko vstopiš na trgovsko šolo, ki traja dve leti. Seveda se lahko izučiš, ker Te veseli, za učiteljico ročnih del. Izpit bi bilo treba napraviti potem, seveda in učiti se še tudi precej vzgojeslovja in metodike in raznih vrst ročnega dela. Za gospodinjsko izobrazbo je treba gospodinjske šole, ki jih imamo pri nas več. Če bi imela veselje, bi se lahko tudi izučila za otroško vrtnarico. In morebiti še kaj drugega. Pomisli in posvetuj se z domačimi, potem pa mi piši in se še naprej pomeniva, za kar se boš odločila. — Pri upravi sem naročila. — Pozdrav in kmalu piši!

Prezebajčca kopriva. Uh, saj se Te bom še bala, ker imaš tako ime! Pa upam, da nisi tako pekoča kot zaresna kopriva. — Kaj Ti vse zahtevaš? Ali naj zdaj pisatelj v začetku povesti opiše vse delujoče osebe z ozirom na njih temperament? To bi bilo pa res dolgočasno. Le predstavljal si Jerico, kaj bi imela od tega, če bi ti pisatelj nametal tja vse lastnosti, ki spadajo k njenemu temperamentu! Meni se zdi, da bi bila cel strah za v koruzo. Tako pa si jo sama slikaš, potezo za potezo, kakor Ti jo pisatelj prikaže v tej ali oni pozi. Če bi ne bilo tako, bi tudi Tvoja domišljija ne imela prav nič dela. Bilo bi kakor, če Ti kdo odreže košček mesa, natakne na vilice, prinese v usta in Ti samo — pogoltniš. Saj nimaš nikakega užitka. To, da sama s pisateljem sodeluješ, ugiblješ, kaj pride, kako bo, kam se dejanje zasukne, to je pravo delo za Te in za vsakega čitatelja, ki hoče povest s pridom brati. — Prav nič mi nisi nadležna; želim le, da pogosteje prihajaš in še marsikaj pišeš. Tebi in sestri prav lep pozdrav!

Večno veselje. »Naj v miru počiva!« sem rekla, ker Te ni bilo nič več k nam na razgovor. Zdaž, ko jemlješ slovo, si pa še prišla. — Lep poklic si si izvolila, a vеди, da je to šele prvi korak proti njemu. Mnogo, mnogo

Te še čaka, preden boš pri njem in v njem. Bog Ti daj svojo pomoč, ki jo boš rabila v prav obilni meri! Seveda se smeš tudi iz tuje še oglašati, a mislim, da Ti to ne bo mogoče. Vse drugačen red in drugačno življenje bo tam. Delati bo treba kar in kakor bodo predstojniki veleli, kar bo narekoval hišni in dnevni red. Zato mislim, da bo privatno dopisovanje omejeno le na starše in na najbližje sorodnike. Seveda, če boš smela, le piši! Veselilo me bo, kadar bom kaj slišala od Tebe. Prav srčno blagoslavljam Tvoj sklep in želim, da Te Marija spremlja na vseh potih!

Ina. Prav pred odhodom pošte je došlo Tvoje pismo; zato hitro par besedi v odgovor. Veseli me, da se Ti glede učenja vse dobro ureja. Seveda je še potem velika skrb: izpit. Pa gotovo se Ti tudi ta posreči, če vse skozi vestno vršiš svojo dolžnost. Da je tuintam tudi kaj nevoščljivosti, je čisto umevno; saj ljudje, ki žive samo za ta svet, pač ne morejo drugače. Delajo to, kar jim prinese trenutek in tako, kakor razumejo. In če smo me srečnejše, da bolje in pravilneje razumemo, bodimo hvaležne Bogu. — Le pogumno naprej, do cilja!

VIGREDNICA GOSPODINJA

Naša hranila.

Dišave ali začimbe. Pri vseh narodih sveta uporabljajo v kuhinji različne rastline, bodisi korenine, stebila, listje, cvetje ali sad, da z njimi izboljšajo jedem okus. Uporaba teh rastlin torej ne zavisi od njih redilne snovi, temveč zgolj od prijetnega vonja ali okusa, ki kot dodatek k jedem mnogo pripomore k teku. — Malo je jedi, katerim bi ne bilo treba dodati kake dišave ali začimbe. Nekaterih bi brez teh dodatkov sploh ne mogli uživati. Močen, prijeten duh in dražec okus zbuja tek in pospešuje prebavo. Res je, da se dandanes tudi v tem oziru veliko greši v škodo zdravja. Slabotni ljudje in taki, ki uživajo mnogo alkohola, imajo slast le do močno dražečih jedi. Sčasoma si pa želodec in prebavila popolnoma pokvarijo: ker le-ti dodatki sluznice v želodcu in črevesju le venomer dražijo, premine sčasoma vsak pravičen občutek slasti. Kdor pa živi zmerno in solidno, mu taka zelo dražča hrana sploh ne diši.

Imamo domače in inozemske dišave in začimbe, kakor jih namreč pridelujemo doma, ali jih uvažajo iz prekomorskih krajev.

Domače dišave so: janež, kumina, majaron, šetraj, čebula, česen, rožmarin, peteršilj, zelena, drobnjak, materina dušica, paradižnik, korijander, paprika, pražiljka, brinje, lavorjevi listi, lavorjeve jagode i. dr. Od teh rastlin porabljamo korenine, ali stebila, ali listje, ali cvetje, ali seme (sad) ali sploh vse.

Inozemske dišave (ki rastejo v južnih, toplih krajih) imajo močnejši duh in okus; zato so tudi izdatnejše. Rabiti jih moramo zelo previdno, sicer z njimi pokvarimo pravi okus in duh pripravljenih jedi.

Inozemske dišave so: poper, klinčki, muškati, cimet, vanilija, ingver, žafran i. dr. Žafran imamo tudi domač, a sta mu barva in okus veliko slabša.

Imamo črni in beli poper. Črni ni dozorel in je bolj močen in grenak kakor beli.

Vse te in tudi druge dišave je treba shranjevati na suhem prostoru, ker jim vlaga pokvari duh in okus. Prav tako je treba stolčene in zmlete dišave hraniti v zaprtih posodah, da ne izgube prijetnega duha in okusa.

Dišave privedamo jedilom, ko so le-te že skoraj kuhane. K začimbam prištevamo tudi kis (ocet, jesih). Imamo vinski in sadni kis ter očetno kislino. Očetna kislina se izdeluje samo v tovarnah. Za vinski kis se porabijo navadno ostanki vina v sodu; vendar se mora vino najprej izčistiti, ker le čisto vino daje dober kis. Sadni kis dobivamo iz sadnega mošta in iz vseh vrst sadja.

Najbolj okusen in zdrav je vinski in sadni kis. Dober kis pospešuje prebavo in dela posamezna jedila okusnejša. Sicer je pa kis tudi izvrstno shranjevalno sredstvo, ker varuje jedila plesnobe in gnitja. V prevelikih množinah použit pa škoduje zdravju; razne želodčne in črevesne bolezni so posledica prekislih

jedi. Kis tudi razredčuje kri in je zato ble-
dičnim ljudem škodljiv.

Jedi, ki so pripravljene s kisom, ne sme-
mo shranjevati v kovinastih in pločevinastih
posodah, ker kislina v zvezi s kovinami na-
pravlja strupene snovi.

Vsaka gospodinja, ki hoče tudi preproste
jedi napraviti, okusne, mora imeti v kuhinji:
čebulo, česen, peteršilj, kumino, janež, poper,
kis in še druge dišave in začimbe.

Drobci iz gospodinjstva.

Nedeljski jedilni list.

I. Velikonočno kosilo:

* Rumena juha, pečena kokoš ali telečja
pečenka, pražen krompir, zelena solata, rdeča
pesa, potica ali kako drugo pecivo.

II. velikonočni jedilni list:

Mesna juha z * omeleti, goveje meso, pra-
žen krompir, * hrenova omaka, potica.

III. velikonočni jedilni list:

* Jabolčnikova juha, široki rezanci, * go-
bova omaka, ali pa * aleluja (olupki).

Rumena juha. V kozico deni 3 žlice masti;
ko je vroča, stresi vanjo drobno zrezane če-
bule, peteršilja, korenja, zelene, 10 dkg dro-
bno zrezanih govejih jeter ali sesekanih ko-
sti. (Mesto govejih jeter in kosti lahko vzameš
drob, noge, vrat kokoši.) Ko zarumeni,
potresi z žlico moke, zalij z vodo in pusti
vreti. Preden daš juho na mizo, prideni še na
kocke zrezan in opečen kruh ali žemlje.

Jabolčnikova juha. V lonec deni $1\frac{1}{4}$ litra
dobrega jabolčnika (sadjevec), košček slad-
korja, limonove lupine, lavorov listič, skor-
jico cimeta in pusti zavreti. V $\frac{1}{4}$ litru mrzle
vode zžvrkljaj gladko 3 žlice moke, vlij v
vrelo jabolčnikovo juho in prav urno mešaj.
Po potrebi osoli in pusti še 5 minut vreti.
Preden odstaviš, vmešaj še 2 raztepeni jajci
in daj takoj na mizo z opečenim kruhom.

Omeleti. Zžvrkljaj v lončku $\frac{3}{8}$ litra mleka,
2 jajci, 2 žlici kisle smetane in malo soli. Do-
daj toliko moke, da imaš gladko, redko-tekoče
testo. Nato deni v plitvo ponev za lešnik ma-
sla ali masti ter vlij na vročo masčobo toliko
testa, da je z njim pokrito dno čez in čez. Ko
je testo po eni strani lepo rumeno pečeno, ga
z lopatico obrni, da se opeče še po drugi
strani. Pečene omelete polagaj na krožnik. V
ponev deni zopet masla ali masti, zopet vlij
testa, zopet peči in tako nadaljuj, da so vse
omelete pečene. Nato jih zreži kolikor mogče
na tanke rezance in jih daj v juhi na mizo.

(Omelete lahko daš na mizo tudi kot sa-
mostojno močnato jed, ako takoj še vroče na-
mažeš z marmelado, zviješ in potreseš s slad-
korjem.)

Široki rezanci. Raztepi 2 jajci, dodaj 5 je-
dilnih žlic mrzle vode in napravi precej trdo
testo, ga pokrij in pusti pol ure počivati.
Nato ga razreži v primerne dele, jih razvaljaj
v tanke krpe in polagaj na bel prt, da se osu-
še. Osušene zreži v za prst široke rezance.
Skuhaj jih v slanem kroup, odcedi in zabeli
z ocvrtimi drobtinami.

(Rezance za zakuho na juho napravimo
prav tako, le zrežemo jih na tanke nitke; kr-
pice pa na drobne štirioglate delce.)

Hrenova omaka. Deni v ponev 2 žlici ma-
sti, pol žlice sladkorja (lahko je tudi brez
sladkorja), 3 žlice moke ter mešaj toliko časa,
da bo prežganje svetlorumeno. Nato prilij
žlico kisa in toliko juhe, da je primerno go-
sto. Po potrebi osoli. Ko dobro prevre, pri-
deni pest zribanega hrena, dobro zmešaj in
takoj odstavi. (Ko je hren notri, ne sme več
vreti, sicer postane omaka grenka.)

Gobova omaka. Skuhaj pest suhih gob
(jurčkov). Kuhane odcedi in prav drobno se-
sečaj. V ponev deni 2 žlici masti, 2 žlici mo-
ke in napravi svetlorumeno prežganje; nato
prideni v prežganje gobe, zalij z vodo, da bo
primerno gosto, osoli in pusti še 5 minut
vreti. Preden odstaviš, vmešaj 3 žlice kisle
smetane.

(Kjer je navedena količina, je preračuna-
no za 6 oseb, pri vseh današnjih receptih.)

Aleluja (olupki) je kmečka narodna jed.
Gospodinja spravlja vse leto olupke lepe, glad-
ke in mehke repe, jih posuši in spravi na suh
prostor za veliko noč. Veliki teden te posu-
šene olupke opere, čez noč namoči in drugi
dan skuha do mehkega. Ohlajene seseka prav
drobno. Ponekod jedo olupke že veliki četrtlet
kot spomin na zadnjo večerjo. Pripravijo jih
kot samostojno jed s kašo (kašnati olupki).
Bolj znani pa so kot prikuha k mesu za veli-
ko noč. Sesekane olupke (na osebo eno žlico)
je pripraviti kakor smo videle zgoraj za go-
bovo omako, le zalijemo jih potem z juho, v
kateri smo kuhale prešičevo meso za v žegen.
Kot začimbo je pridejati sčep popra in strok
drobno zrezanega česna.

Makova potica. Deni v lonček $\frac{1}{8}$ l mlač-
nega mleka, žlico stolčnega sladkorja, 3 dkg
kvasa, primešaj par žlic moke in pusti, da
vzhaja. V toplo skledo pripravi 1 kg suhe,
presejane moke, kavino žlico soli in vmešaj
 $\frac{3}{8}$ l gorkega mleka. Posebe raztepi 5 dkg
presnega masla, 2 jedilni žlici sladkorja in
eno jajce. Deni zdaj v moko to in vzhajani
kvas ter napravi mehko testo. Postavi na to-
plo, da vzhaja. Med tem časom pripravi na-
dev: Popari 30 dkg stolčnega maka, nakar
mu primešaj $\frac{3}{8}$ l tople smetane, 3 jedilne žli-
ce sladkorja, nustrane limonove lupine in ci-
meta. Dobro vzhajano testo razvaljaj, enako-
merno namaži s tem nadevom, zvij precej trd-
no, da ne nastanejo vmes luknje in pusti, da
vzide. Preden deniš potico v peč, jo pomaži
po vrhu z raztepenim jajcem ali mlekom. Peci
približno eno uro.

(Ako hočeš imeti boljše testo, vzemi 10 do
15 dkg presnega masla in več jajec.)

Lešnikova potica. Pripravi testo kakor za
makovo potico. Nadev pa tako-le: $\frac{1}{4}$ l kisle
ali topljene smetane, 3 jedilne žlice sladkorja
in dišave dobro zmešaj. Testo razvaljaj pre-
cej tanko, ga pomaži enakomerno s tem nade-
vom in potresi 30 dkg olupljenih ter drobno
zrezanih lešnikov.

Velikonočni kolački. Mešaj četrť ure 5 dkg presnega masla, 15 dkg stolčenege sladkorja, 6 jedilnih žlic kisle smetane, $\frac{1}{2}$ kavine žličke jelenove soli, 2 jajci. V to zamešaj 20 dkg moke ter napravi mehko testo. Razvaljaj ga pol prsta debelo in izkroži s krapovim obodcem kolesca. Polovico teh izkroži še z manjšim obodcem, da dobiš obročke. Potem položi obročke na kolesca, pomazi z raztepenim jajcem in speci. Pečenim daj v sredo poljubno marmelado.

Velikonočne rezine. 10 dkg presnega masla, 10 dkg prav drobno zmletih orehov, 12 dkg sladkorja, 1 jajce, 1 noževo konico jelenove soli, mešaj četrť ure; dodaj 25 dkg moke ter napravi gladko, mehko testo. Nato zgneti testo v podolgovat svalek, katerega razreži v pol cm debele rezine. Položi jih na pomazano in z moko potroseno pekačo in speci. Pečene oblij s čokoladovim ali limonovim ledom. (Vigred 1926, št. 12.)

Naš vrt.

Zgodnja setev je končana. Ako se nam ni več bati slane, presajamo v zavetne, proti južni strani ležeče grede: solato, kolerabce, zelje, ohrovt. Paradižnikove sadike presajamo iz ene posode v drugo. Za presajanje paradižnikovih sadik na prosto, je še prezgodaj. — V aprilu sadimo že grah. Da hitreje vzkali, ga dva dni prej namakamo v mlačni vodi. Tudi karlijole sejemo v aprilu. Koncem meseca pa sadimo zgodnji nizki fižol. V zabojčke z lahko, dobro prstjo denemo kalit kumare in jih postavimo na gorko.

Ob suhem vremenu zalivajmo vrtnim rastlinam, a le v dopoldanskem času. Nežne, še ne razvite rastline zalivajmo počasi in previdno. Zaliti moramo toliko, da dobe korenice v zemlji dovolj vlage. Ako zalivamo le po vrhu zemlje, se obračajo spodnje korenice, ki teže za vlagu, navzgor, kar razvoj rastline zelo ovira. Nepravilno zalivanje več škoduje kot pa koristi.

Vsaka gospodinja je čez zimo gotovo pre-mišljala, kaj in koliko bo sejala in sadila na vrtu, da ima zdaj gotov svoj načrt. Gledati moramo, da izkoristimo sleherno ped zemlje za pridelovanje sadežev, ki nam dajo zdravo rastlinsko hrano. Skrbno obdelane vrtnegrede nam morajo dajati po dva, tri, včasih celo po štiri pridelke na leto.

Od rane pomladi do pozne jeseni ne sme biti vrtna greda nikoli niti 24 ur prazna. Pri veliki različnosti zelenjadinega rastiinstva to ni težko. Nekatere se razvijajo jako hitro, druge potrebujejo pa daljšo dobo, da dorastejo. Nekatere so neobčutljive za hladno pomladansko in jesensko vreme. Napačno bi bilo, ko bi pustili gredo, kamor mislimo presaditi šele sredi meseca maja kumare ali kaj drugega, do tega časa prazno. Do srede maja zraste na tisti gredi mnogo berivke, redkvice ali špinatče, jeseni sejane. To bi bil prvi pridelek. Sredi maja izpraznemo gredo, temeljito pognojimo in obdelamo ter posadimo kumare. Ker jih moramo saditi zelo naredko, posadimo isti dan, ko potaknemo kumare, v primerni razdalji od njih še kako drugo zelenjad, ki ji ugaja močno gnojenje in ki hitro raste; n. pr. solata ali kolerabce. Preden se kumare razrastejo in pokrijejo gredo, je ona vmes posajena zelenjad že godna, da jo umaknemo kumaram. Na ta način dosežemo na istem prostoru tri pridelke. Ko kumare dozore, lahko sejemo na ta prostor motovilec. — Prav isto velja za grede, kamor sadimo zelje, ohrovt, karlijole.

Poleg zelenjadi, ki jo potrebujemo za vsakdanjo hrano, gojimo na vrtu tudi cvetlice. Ograjenemu prostoru poleg ali okrog hiše pristoji ime vrt v pravem pomenu besede šele tedaj, ako ga krasno okusno in urejeno razpostavljeno lepotično rastlinje in cvetlično grmičevje in cvetlice same. — Izmed trajnic presadimo v aprilu na prosto: georgine, gladijole, sejemo pa one cvetlice, ki jih ne presajamo. Pravilo bodi: Izbirajmo rastline in zasajajmo cvetlične gredice tako, da bomo imele cvetja na vrtu od zgodnje pomladi do pozne jeseni!

KAKO JE DRUGOD

Hamburg. Edina nemška letalka, ki se bavi z letalstvom kot poklicem, je Tea Rasche v Hamburgu.

Združene države v Ameriki. Potujoče knjižnice v Ameriki oskrbujejo skoro izključno ženske. Na velikem tovornem avtomobilu prevažajo knjige v najoddaljeneše farme in naselbine, v delavske kolonije poleg rudnikov in industrijske kraje. Taka potovanja v pustih in samotnih pokrajinah gotovo niso zabavna. Tem večje veselje pa je po, od vsega sveta ločenih, naselbinah,

ki na ta način in s pomočjo ženske požrtvovalnosti pridejo do duševne hrane, izobrazbe in razvedrila.

Anglija. Veliko angl. žensko sportno društvo »Women's Athletic Association« je izdalo v posebni okrožnici nasvete in navodila, kako naj ženska živi, da čim najdalje ohrani svoje moči in ostane zdrava. 60 ur na teden mora spati, jesti mora mnogo svežega sadja, vsak dan použiti pol litra mleka, vsak dan pol ure ležati na trdih tleh in se vsak dan eno uro na prostem gibati.

Opis vzornega življenja v krožku.

(Pri tekmah radovljiškega krožka, govorila Tončka Žerovc.)

Krožkovo življenje in delovanje je zelo podobno življenju v družini. Kot je podlaga družinskemu življenju človeška narava prepojena s krščansko ljubeznijo, tako mora biti podlaga delu in življenju v krožku Poslovnik, oplojen z medsebojno sestrsko ljubeznijo.

Kaj nam predpisuje Poslovnik? Predvsem živeti po načelih, ki so zapisana v Biserni knjigi. To je krščanstvo naše, pa ne krščanstvo samo na jeziku, ampak v dejanju. In središče tega življenja je sv. maša in sv. zakramenti. Kjer se to opušča, je krščanstvo podobno gobi, ki jo vsak pritisk izžme.

Dalje se mora vsaka sestra udeležiti krožkovega življenja po določenih Poslovnika. Slaba hčerka je tista, ki ne sočuvstvuje z vsem srcem z domačo družino v vseh žalostnih in veselih trenutkih. In slaba Orlica je tista, ki se udeležuje sestankov, telovadbe, občnih zborov, prireditvev le takrat, kadar jo s silo privedejo v društvene prostore. Take članice so kakor polipi, ki srkajo rčno kri, da organizem hira in umira.

Pridno delo v družini je vir dohodkov, ki vzdržujejo življenje; z delom plačuje vsaka hčerka članarino v družinsko blagajno. V krožkovi družini pa mora vsaka redno plačevati članarino, ki jo predpisuje občni zbor. Pridno delo je najboljša vez, ki nas priklene trdno na družino, redno in veselo plačevanje članarine nezlomljiva vez, ki nas prižme k organizaciji.

S članarino je v zvezi Vigred, ki je ob rednem plačevanju članarine dobi vsaka članica zastoj. Vigred pa ni zato pri hiši, da je doma nekaj papirja, da se prilično vanj kaj zavije. Vsebino Vigredi je treba vsrkati vase, kot poživljajočo tekočino, ki vliva novega poguma.

Orlica-telovadkinja, pa more po poslovniku z veselo disciplino stremiti za vedno večjo izurjenostjo v telovadbi.

Krožkovo življenje je družinsko življenje. Središče tega življenja pa so dekliniški sestanki. Kot srce v telesu polje kri in s tem življenje po vsem telesu, tako tudi sestanki poživljajo, poljejo po vsem organizmu dekliniškega krožka novo življenje, novih moči, novega poguma. In kot pljuča v telesu zdravilno vlivajo v kri kisika in izločujejo vse slabe primese naše krvi, tako tudi sestanki v krožku odpravljajo vse slabosti, izločujejo nezaupnost, odstranjujejo nezavednost in pobijajo človeku prirojeno nemarnost, ki tako mnogokrat razjeda naš organizem. Zato se navadno zgodi, če kje zatone krožek v smrt, da so prej zamrli dekliniški sestanki. Kako naj organizem živi brez srca in pljuč? Po naravnih zakonih mora počasi izhirati kot jetični bolnik. Samo jetike ne v naše krožke, zato pa veliko dekliniških sestankov!

Res je pa spet, da smo vse že po naravi nagnjene k slabosti, ki tako škoduje napredovanju krožka. In ena največjih slabosti je prevelik egoizem, ki tako težko podvrže svojo voljo v sestrsko disciplino. Zato pa, sestre, k telovadbi, ki nas vzgaja v samopremagovanju, nam kroti prevelik egoizem, ko se moramo ukloniti in se tudi najlaže podvržemo volji drugih. Pri telovadbi se polagoma obrusi ost, ki brani disciplini do polne veljave. Pokorščina se s telovadbo vzgaja v najvišji meri in tako se odstranjujejo največje zapreke skupnosti in sestrskosti ljubezni.

Sestrski ljubezen in razumevanje! Kjer teh čednosti ni, je krožek vrt s cveticami nasejan, ki pa jih je pomorila slana. Brez ljubezni in medsebojnega

razumevanja je življenje v krožku mrtvo, suho, pust, dolgočasno. Takega življenja pa ne zdrži noben človek, kaj šele dekleta, ki je že po svoji naravi ustvarjena za mehko, srčno življenje, prepojeno vse z ljubeznijo. Sestre, če pride v krožku do kakega nesoglasja, kar se lahko zgodi, ne pustimo, da bi tako nesoglasje morilo krožek in nas same! Odpuščanje in sestrsko razumevanje zahteva že naš deklinski značaj. Po takem razumevanju bo orliški Poslovnik in vse delo in življenje oplojeno za velike, lepe in trajne uspehe. Bog živi!

Iz orliške centrale.

Gospodinski tečaji za jesensko in zimsko sezijo 1927/28 se bodo vršili zopet od 15. oktobra do božiča in od 7. januarja do 15. marca. Da moremo pripraviti pravočasno celoten načrt za izpeljavo teh tečajev, pozivamo vse one krožke in društva, ki so se za pravkar preteklo sezijo prepozno javili, da se prijavijo za jesen. Pravtako naj se priglasijo tudi oni, ki so med poletjem iskali informacij pri nas, za jesenski ali zimski tečaj takoj sedaj, ker nam drugače ne bo mogoče vsem ustreči. Vsa tozadевна pojasnila prejmo krožki in društva lahko usimeno vsak dan v orliški pisarni (Ljudski dom), ali pa pismeno pri Orliški zvezi v Ljubljani (Ljudski dom).

Izžrebane nagrade. Dne 2. marca t. l. so bile izžrebane pri Slovenski orliški zvezi književne nagrade za najpridnejše nabiralke novih naročnic »Vigredi«. Zreb je zadel nastopna imena in nagrade:

1. Slabe Tončka — knjiga »Štiri leta v ruskem ujetništvu«.

2. Bevc Jerica — knjiga »Sv. Stanislav«.

3. Krožek St. Janž — knjiga »Otroka kapitana Granta«.

4. Serec Julijana — knjiga »Jutranja zvezda«.

5. Arh Jožica — knjiga »Sv. Alojzij«.

Vprašanje našim krožkom. Kaj so storile doslej članice zoper slabo časopisje in knjige ter kaj za naše katoliško časopisje in knjige? Imamo že poročila mnogih krožkov o požrtvovalnosti članic v tem oziru. Prav zelo želimo še poročil od tam, od koder jih še nimamo. Z vso odločnostjo pa pribijemo važno in neizogibno dolžnost vsake članice, da čuva nad lastnim domom in sosesčino. da se ne prikrade vanj strup brezverskega časopisja, pa tudi nevtralnega, ki pa na skrivaj in zadalj v drobnem tisku priporoča brezverske knjige, kakor je to storil o božiču neki ženski list. Od žene je odvisno, kaj družina čita. Zato, sestre, pozor!

Sestre sestram.

Tehnično-prosvetni tečaj šmarsko-rogaške srenje. V dneh 30. jan. do 2. febr. t. l. je bil v Kat. domu v Šmarju pri Jelšah prosvetni tečaj za šmarsko-rogaško srenjo. Udeleževalo se ga je 35 članic. Telovadbi je bilo odmerjenih vse dni 15 ur, petju 2 uri, predavanju o gospodinjstvu 2 uri, o ženskem vprašanju, tisku in modi 2 uri, poslovanju 1 ura, razmerje v društvih 1 ura, o delovnem programu srenje in krožkov se je razpravljalo 2 uri, o združništvu in posojilnicah 1 ura. Na svečnico je bil sklep tečaja s praznovanjem »Dekliškega dneva«. Zjutraj je bilo skupno obhajilo vseh tečajnic; popoldne pa prireditev z nastopnim spredom:

1. Himna »Dvignite Orli!«

2. Pozdravni govor.

3. 1. in 4. vaja članic za 1927 v narodnih nošah.

4. Proste vaje mladenk za 1927.

5. Vaje gojenk za 1927.

6. 2. vaja članic za 1927 (v krojih).

7. Igra »Ljudmila«.

Tečajnice so z vsem zanimanjem sledile vsem predavanjem in so z veliko vnemo telovadile. S tega prvega tečaja so odnesle najboljše vtise in spomine. Vse so izrazile željo, da se tak tečaj vrši vsako leto. Na svidenje torej!

Krožek Slov. Bistrica. Nepoznana vam je Slov. Bistrica in njen krožek, predrage Vi-

grednice. Seveda, saj se naš krožek s tem dopisom prvič oglašuje v Vigredi. Mlad je še naš krožek. Ustanovljen je bil 21. nov. 1926. A vkljub temu, da je še mlad, je pripravljen za delo, pa tudi kljubovati vsakemu navalu naših sovražnikov. Ni nas veliko, a imamo močan naraščaj.

V času svojega obstoja je imel krožek skupno z brati Orli dve prireditvi. Prva je bila Miklavžev večer, druga pa telovadna akademija. Obe sta uspeli nepričakovano dobro.

Sedaj se pripravljamo na drugo telovadno akademijo, katero priredimo v kratkem. Pa tudi na tekme nismo pozabile, ampak se tudi na te prav pridno pripravljamo.

Za enkrat toliko, da se spoznamo, da vam Slov. Bistrica ne bo tako tuja. — Vsem sestram prisrčni Bog živi!

Hrastnik. Nekaj o gibanju naših Vigrednic. Cetudi v malem številu, živimo pa vendarle in v nas živi dovolj poguma in delovne volje. Na tej podlagi nam je upati, da bo naše započeto delo svoj čas rodilo uspehov v korist nam in našim naraščajnicam.

Splošno slabo mnenje o mladini, ki biva v industrijskih krajih, tudi tukaj ni povsem upravičeno, kajti vkljub okuženemu podnebjju biva pri nas prav dosti krščansko-mislečih mladenk, ki vestno izpolnjujejo svoje verske

dolžnosti. Manjkalo jim je samo večšega vodstva, ki bi jih vodilo, da svoje nazore pokažejo tudi v javnosti. Sicer so posamezna dekleta že dokazala svojo zmožnost za javne nastope pri raznih prireditvah tukajšnjega Kat. izobraževalnega društva. O gospodinjstvem tečaju smo že poročale. — Ko je bil pred kratkim ustanovljen poseben »dekliški odsek«, ki naj je posvečen izrečno le dekliški odgoji, smemo reči, da je s tem storjen precejšen korak k našemu napredku. Seveda je združeno z raznimi neugodnostmi, že zato, ker nimamo tukaj cerkve in pravega verskega življenja. Tudi je požrtvovalnost za voditelje, kakor č. g. duhovni voditelj, ki je uro hoda oddaljen od naših društvenih prostorov, pri tem pride največ skrbi na odbor izobr. društva, ki se mora pri vsem svojem delu pečati še s tem, da nam pomaga. Kot plačilo jim bodi zavest, da vrši dobro delo, in naša hvaležnost.

Solčava. Ko boste, drage sestre, to ime brale, tedaj morate iti v duhu visoko gori v planine, čisto pod Ojstrico in Ovševo, tam nas boste našle. Kaj pa kaj delamo, Ej, tako pogosto že ne moremo priti skupaj kot vse druge sestre po dolinah — nam je pa takrat zato bolj prijetno. G. voditelj nam govori vedno kaj zanimivega tudi iz socialnega vprašanja, same smo pa obdelovale snov »Predavanja«, posebno o lepem vedenju. Vsaka druga nedelja je kongregacijska in seve tudi naša za

cerkveni sestanek s sv. obhajilom, vsaka četrta pa za Orlice izvencerkveni sestanek. Igrale smo lani na božič »Deklo božjo«, imele smo akademijo na Marijino Oznanjenje s temi točkami: 1. Mariji, govor. 2. Vaje članic. 3. Slepčeva tožba. 4. Orlice niso potrebne, govor. 5. Orlice so potrebne, govor. 6. Dvignite Orli, simbol. vaja. Vmes so bile pevske točke, vaje mladenk in gojenk. Telovadišče naše izven vasi nas je sprejelo vsako nedeljo popoldne v svojo sredo, da je bilo veselje. Seveda ni bilo Bog ve kaj to naše telovadišče. Bil je samo prostor, zravnani, nasut s peskom, ob strani par košatih smrek, okoli in okoli visok plot, da nas nobeden nepoklican ni mogel videti, na voglu baraka z mizami in stoli za kako prireditev, zraven so še imeli fantje keglišče in drog, to in naš stadion je gotov. Toda, naš je bil. A sedaj ga ni več. Vse je vihar razdjal! Povodenj, tista, ki nam je toliko škodovala povsod, je nam odnesla vse. Ne pozna se, kje je bil naš stadion. In sedaj bomo delali novega — vsi, Orli in Orlice, s skupnimi močmi. Pa še vas druge bomo naprosili, da nam pomagate. Ljudje pri nas vsled povodnji nimajo nič. Poskusili smo z loterijo. Mala je, toda dovolj bo. Samo da se srečke prodajo. Zato nikar, kar tako hudo ne glejte, drage sestre, če dobite naenkrat srečke našega Orla! Saj stane ena samo 5 Din.

V oceno smo prejeli:

Willibrord Verkade, Nemir k Bogu (»Die Unruhe zu Gott«, Herder et Co. 1927). Spomini meniha slikarja, o čudnih človeških potih in o božjem usmiljenju. Mlad mož, sedaj že osivel — poznam ga osebno — pripoveduje svojo življensko pot od prvih deških let in porednosti preko ne vedno lepe mladeniške do moške, ko najde duša po letih nemira mirno zavetje v samostanu benediktinske opatije. Pot vodi preko in skozi velemesta: Pariz in Florenca in Belgija in Holandija in nato prelom ter povratek k Bogu. Knjiga se bere kot napet roman.

Odilo Zurkinden, Kako je bil Gospod dober (»Wie der Herr so gut gewesen«, Herder et Co., 1927). Dvoje povesti, legend iz življenja in okolice našega Gospoda. Pisatelj ume govoriti preprosto in naravno, tako da sega v srce. Knjiga je primerno darilo za veliko noč.

Anton Worlitschek, Občestvena misel v Očenašu (»Der Gemeinschaftsgedanke im Vaterunser«, Herder et Co., 1927). Drobna knjiga, toda zelo globoka in rad bi jo videl v rokah vseh onih ženskih src, ki razumejo vsaj toliko nemščine, da lahko knjigo bero.

Tu šele človek spozna, kako neizmerno globoka molitev je očenaš. (Stane okoli 35 Din.)

Adolf Oberst, Oskrbovanje bolnikov (»Krankenpflege«, Herder et Co., 1927). Knjiga mi je povedala veliko novega in potrebnega. Opremljena je s slikami, ki ponazorujejo posamezne prijeme pri negovanju bolnikov. R. L. T.

Marko Bajuk: Slovenske narodne pesmi za moški in mešani zbor, V. zvezek, 1927. Jugoslovanska knjigarna je izdala peti zvezek zbirke slovenskih narodnih pesmi. Z veseljem pozdravljamo to zbirko, ki reši pozabe marsikatero narodno pesem, ki je res v narodu in jo ljudstvo še zna, dočim je mladina že manj dovzetna zanjo. In vendar je uprav za naša društva prav primerna in naj bi prav vsa segla po njej.

Ljudsko petje v cerkvi. V Katoliški tiskarni v Gorici je izšla 50 strani močna knjižica z besedami 80 pesmi, ki so že vrsto let v rabi pri cerkvenem petju. Ker se je na hvalevreden način ponekod že začelo gojiti v cerkvi ljudsko petje, bo ta knjižica vsem onim prav prišla, ki poznajo napeve k tem pesmim.

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Orliška podzveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Zvona Primčeva.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 19

*Vse
pisarniške potrebščine
Vse knjige*

*PRIPOROČAMO
NAŠO DOMAČO*

*KOLINSKO
CIKORIJO!*

Zavarujte svoje življenje, poslopie, premičnine, pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Podružnice:

CELJE

Breg št. 33

ZAGREB

Pejačevičev trg 15

SARAJEVO

Vrbanja ulica št. 4

TISKARNA: JUGOSLOVANSKA **KLIŠARNA:**

izdelovanje vseh vrst tiskovin, knjig, revij, priprosti in umetniški tisk v eni in več barvah

LITOGRAFIJA:

izvrševanje vsakovrstnih ilustracijskih del, eno- in večbarvnih, potom kameno-tiska, offset-tiska in aluminijevega tiska: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin, vrednostnih papirjev etc., po lastnih osnutkih ali načrtih naročnikovih

**TISKARNA
V LJUBLJANI**

**ČRKLIVNICA
GALVANOPLASTIKA
STEREOTIPIJA**

**PRVOVRSTNA IZVRŠITEV
UMERJENE CENE**

dobavlja vse vrste klišejev po risbah, perforiranih, fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem tisku, v poljubni velikosti in obliki

BAKROTISKARNA:

enobarvni bakrotisk najrazličnejših umetniških ilustracij, časopisov, revij, albumov, propagandnih tiskovin, razglednic etc.

Tiskovni sklad „Vigredi“.

Došli so nam še nastopni prispevki:

Pevski zbor, Groblje	Din	5.—
Preč. g. Matko Krevh, Sv. Peter pri M.	»	10'50
N. N., Ljubljana	»	3.—
<hr/>		
Skupaj danes	Din	18'50
Zadnji izkaz	»	2376'75
<hr/>		
Skupaj	Din	2395'25

Prav srčni »Bog plačaj!« Prosimo tudi še nadaljnje pomoči!

Bog živi!

Uprava dekl. lista „Vigred“.

Mehanično umetno vezenje zastorov, perila, monogramov, zastav, oblek, entlanja, vložkov in čipk, ažuriranje.

Matek in Mikuš, Ljubljana

poleg hotela »Strukelj«

Predtiskanje in prebadanje vzorcev za ženska ročna dela. Brezkonkurenčna izvršitev in zelo cena dela.

Vsebina:

R. L. T.: Dekletova molitev za domovino	97	Slavko Savinšek: Iz življenja v življenje	108
P. Krizostom: Vladiki Cirilu — sejavcu	98	A. Boštele: Sv. Ivanka d'Ark	112
Večerni razgovori pri gospej Eli	99	Rožni dom:	
Zofka Vivoda: Marija in žene	100	Francka G.: Z najmanjšimi pri Mariji	112
Franjo Neubauer: Majska sreča	100	Od srca do srca	113
Slavko Savinšek: Ob desetletnici majniške deklaracije	101	Vigrednica - gospodinja	114
Henriette Brey — A. Lebar: »Je pa davi slan'ca pala...«	102	Kako je drugod	116
Likovič Joža: Barjanke	105	Organizacija:	
Matko Krevh: Gospej Ani Vračko — šopek na grob	105	O. S.: Molitev — velesila	117
Obmejni Slovenec: Slovanska vzajemnost	106	Iz orliške centrale	118
		Sestre sestram	119
		Uredniška molčečnost	120